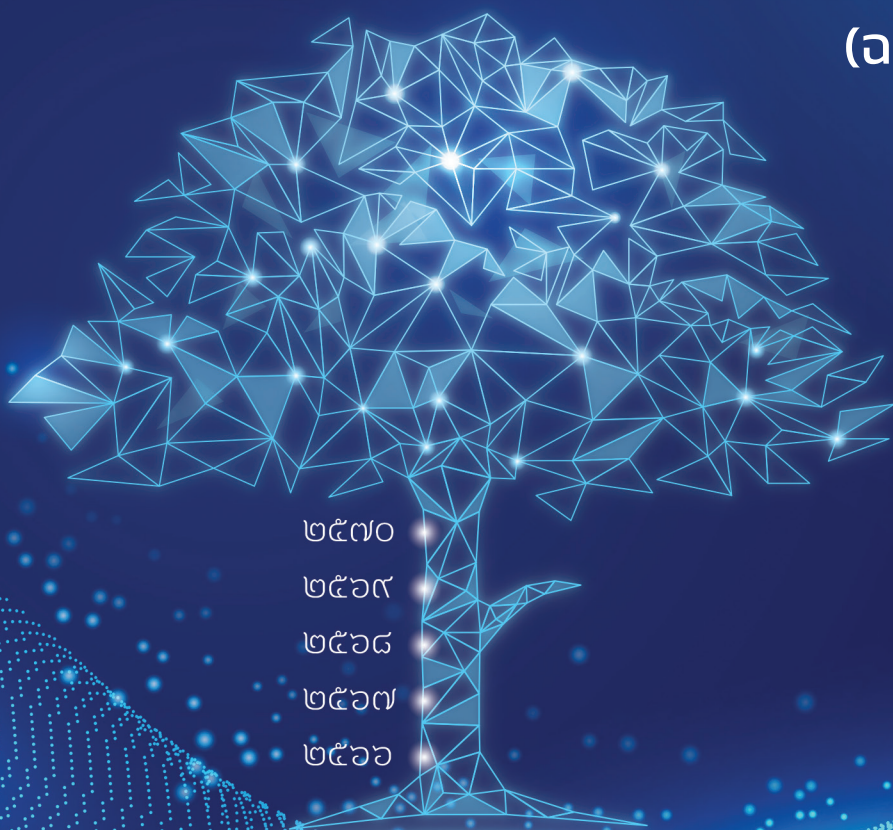




แผนปฏิบัติการ กรมส่งเสริมการเกษตร

ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)



๒๕๗๐

๒๕๖๙

๒๕๖๘

๒๕๖๗

๒๕๖๖

DOAE

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์



แผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี

(พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

คำนำ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยยึดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ๔ แนวทาง คือ ๑) การมองเป้าหมายร่วมกัน ๒) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอโครงการสำคัญ ๓) การจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการ และ ๔) การจัดทำแผนปฏิบัติการ) กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และประกาศใช้เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔ ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสนอ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ดำเนินการทบทวนแผนปฏิบัติการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และบริบทการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน และได้ถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ในส่วนที่เกี่ยวข้อง มาสู่แผนปฏิบัติการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรด้วยแล้ว

กรมส่งเสริมการเกษตรหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร จะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในภาคการเกษตร ส่งผลให้เกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กรมส่งเสริมการเกษตร

สิงหาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

๑

บทที่ ๑ สถานการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร

๓

บทที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ และนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๙

บทที่ ๓ แผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๑๙

- วิสัยทัศน์ พันธกิจ อำนาจหน้าที่ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑๙

- กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร

๒๐

กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

๒๑

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร

๒๗

และวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓๒

กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

๓๔

บทที่ ๔ โครงการส่งเสริมการเกษตรในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๓๘

- โครงการและงบประมาณในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๓๙

- สรุปภาพรวมโครงการส่งเสริมการเกษตรที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัด
และค่าเป้าหมาย และวิสัยทัศน์

๔๗

บทที่ ๕ การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล

๔๙

บทที่ ๖ คำอธิบายวิสัยทัศน์

๕๑

บรรณานุกรม

๕๒

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับกระทรวง สำหรับใช้เป็นกรอบในการทำงานส่งเสริมการเกษตรในระยะ ๕ ปี โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ **“เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น”**

เป้าหมายในภาพรวมของแผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประกอบด้วย ๓ เป้าหมาย ได้แก่ (๑) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น (๒) การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และ (๓) เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง กลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ดังกล่าว ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์

- **กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร** โดยส่งเสริมการทำการเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยกระดับการผลิตและเชื่อมโยงการตลาด

- **กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน** โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (Improve Productivity and Production Efficiency) สร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถเข้าร่วมห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ทั้งห่วงโซ่อุปทานมีอยู่ (Access to High Value Products Supply Chain) และหรือสร้างห่วงโซ่อุปทานมูลค่าสูงใหม่ (Creates New High Value Products Supply Chain) เพิ่มประสิทธิภาพกลไกตลาดและการตลาดสินค้าเกษตร เพื่อป้องกันความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market Failure) การประเมินความเสี่ยงภาคการเกษตร ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บท ประเด็นการเกษตร ได้แก่ ส่งเสริมเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ และการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมและพัฒนากองทุนช่วยเหลือเกษตรกร ส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรด้วย BCG Model ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตรต่างประเทศ

- **กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน** โดยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาวិเคราะห์ความเป็นไปได้ทางธุรกิจของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร องค์กรเกษตรกร/มหาวิทยาลัย/เอกชน/ภาครัฐ พัฒนาผลิตภัณฑ์และงานบริการ สร้างโครงข่ายระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร ส่งเสริมบทบาทเกษตรกรสูงวัยและการเข้าสู่สังคมสูงอายุของภาคการเกษตร สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในพื้นที่จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและความเข้มแข็งของชุมชน และพัฒนาและเตรียมกำลังคนเข้าสู่ภาคการเกษตร

● **กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** ประเมินความเสี่ยงภาคการเกษตร เพื่อการบริหารความเสี่ยงและความเสียหายจาก Climate Change ส่งเสริมการลดการเผา และสร้างห่วงโซ่มูลค่าเพิ่ม วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเกษตรกรรมยั่งยืน และส่งเสริมการเกษตร ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมเมือง

● **กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ** โดยพัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน ระบบโครงสร้างองค์กร ความผูกพันและทัศนคติในการทำงานของทุกคนในองค์กร มุ่งพัฒนากลุ่มส่งเสริมการเกษตรสู่การเป็น Digital DOAE และพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเกษตร ปรับระบบและวิธีการทำงาน พัฒนาศักยภาพบุคลากร ทุกกระดับ และสร้างโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพ พัฒนาสำนักงานให้เป็น Smart Office พัฒนางค์กร สู่ระบบราชการ ๔.๐ และปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์

นอกจากนี้ ได้กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งโครงการ ภายใต้แต่ละกลยุทธ์ กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ และมีคำอธิบายวิสัยทัศน์ ดังนั้น แผนปฏิบัติราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) จะทำให้การขับเคลื่อนงานของกรมส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ตามที่กำหนดไว้

บทที่ ๑

สถานการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ได้มีการประเมินสถานการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร โดยมีประเด็นท้าทายในปัจจุบันและอนาคตที่สำคัญ ดังนี้

๑. Climate Change ส่งผลกระทบต่อ

๑.๑ ห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรได้รับผลกระทบจากปัญหาอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ และภัยพิบัติ ทำให้ปริมาณ คุณภาพผลผลิตลดน้อยถอยลง พิจารณาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อภาคเกษตรพบว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะสร้างความเสียหายสะสมระหว่างช่วงปี ๒๕๕๔ - ๒๕๘๘ คิดเป็นมูลค่าสูงถึง ๐.๖๑ - ๒.๘๕ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย ๑๗,๙๑๒ - ๘๓,๘๒๖ ล้านบาทต่อปี ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทานจะได้รับความเสียหายคิดเป็นมูลค่า ๐.๓๘ - ๒.๑๖ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย ๑๑,๒๔๕ - ๖๓,๔๒๐ ล้านบาทต่อปี ขณะที่พื้นที่ในเขตชลประทานจะได้รับความเสียหายคิดเป็นมูลค่า ๐.๒๓ - ๐.๖๙ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย ๖,๖๖๗ - ๒๐,๔๐๕ ล้านบาทต่อปี ดังนั้นการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก โดยการทำเกษตรแบบรู้เท่าทันสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Agriculture : CSA) ตลอดจนระบบการประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงในอนาคต (Future Risk Assessment and Management) ซึ่งรวมถึงระบบประกันภัยพืชผลเกษตร และระบบ Green Premium (การอุดหนุนส่วนต่างราคาสินค้าที่ผลิตแบบ eco friendly ซึ่งมีต้นทุนเทคโนโลยีสูงกว่าสินค้าทั่วไป และหรือการออกกฎหมายเพื่อเพิ่มต้นทุนให้สินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ) จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง เพื่อยกระดับผลิภาพการผลิตภาคเกษตรให้เหมาะสมกับความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าและความเร็วของเทคโนโลยีทุกด้าน (Bio Circular Digital Technology) ที่ต้องระมัดระวังผลกระทบต่อระดับความเหลื่อมล้ำ และโอกาสเข้าร่วมห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับระดับความยากจนทั้งด้านบวกและด้านลบ (การเข้าถึง การใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันของปัจเจกบุคคล)

๑.๒ ห่วงโซ่อุปสงค์ความต้องการซื้อสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ และบริการที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าที่มีกระบวนการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถแสดงข้อมูลฉลากสินค้า การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ข้อมูลการใช้ น้ำ ข้อมูลด้านโภชนาการและคุณภาพ โดยการสร้างและพัฒนามาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้า และมาตรฐานสินค้า ที่สะท้อนหรือแสดงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความเชื่อมั่นและสร้างความพึงพอใจสำหรับผู้บริโภค (Consumer Preferences) เช่น Carbon Footprint, Water Footprint, EUDR, RSPO, Human Rights (Gender Women Children Rights) etc. ดังนั้น การออกข้อกำหนดมาตรฐานกระบวนการผลิต มาตรฐานสินค้าที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล และระบบบริการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน จึงเป็นความจำเป็นที่สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (Most Favored Nations Treatment : MFN) ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตได้พัฒนาปรับการผลิตและสามารถตรวจสอบรับรองมาตรฐานเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรของโลกได้อย่างทันการณ์

๒. การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emission)

การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๖ (United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties) หรือ COP26 ที่เมืองกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์ ได้มีการวางแผนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศโลก โดยมีเป้าหมายจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิของโลกไม่ให้เกิน ๒ องศาเซลเซียส และตั้งเป้าไว้ที่ ๑.๕ องศาเซลเซียส ซึ่งประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะบรรลุเป้าความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี ๒๕๙๓ และบรรลุเป้าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emission) ภายในปี ๒๖๐๘ ซึ่ง Net Zero Emission คือ การไม่ปล่อยก๊าซที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนเพิ่มขึ้น โดยทำได้ทั้งการลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือชดเชยด้วยการกำจัดก๊าซดังกล่าวเท่ากับจำนวนที่ปล่อยออกไป สำหรับภาคการเกษตรถือเป็นภาคการผลิตที่เป็นส่วนสำคัญในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าว การเลี้ยงปศุสัตว์ รวมถึงการใส่ปุ๋ย และการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ดังนั้น ภาคการเกษตรและภาคธุรกิจเกษตรจึงต้องเร่งปรับตัวเพื่อลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง เนื่องจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญอาจมีการออกกฎระเบียบทางการค้าใหม่ ๆ ที่มุ่งเน้นในประเด็น Net Zero ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยในอนาคต หากเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรปรับตัวไม่ทัน

๓. โครงสร้างประชากรโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย

โครงสร้างประชากรโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ส่งผลกระทบต่อปริมาณของกำลังแรงงานที่ลดน้อยถอยลง (กำลังแรงงานหมายถึงบุคคลที่มีช่วงอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี ณ วันสำรวจ) (การอพยพแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ซึ่งมี Income Elasticity สูงกว่าภาคเกษตร) และการเปลี่ยนแปลงของระบบอาหารและแบบแผนโภชนาการ (ผู้คนเน้นมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารและโภชนาการเพิ่มขึ้น เช่น พฤติกรรมและความต้องการโภชนาการกลุ่มคาร์โบไฮเดรต (แป้ง น้ำตาล) ไขมัน และความเค็ม ลดน้อยถอยลง ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการเงิน ระบบสุขภาพ ฯลฯ เช่น กลุ่มผู้บริโภควัยเกษียณ มังสวิรัติ) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรที่รองรับการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกษตรเข้มข้น เพื่อทดแทนกำลังแรงงานที่ลดลง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับแบบแผนการเงินการลงทุนของเกษตรกรตลอดช่วงชีวิต และรูปแบบบริการทางการเกษตรที่พัฒนาตัวเองรองรับข้อจำกัดด้านการประหยัดต่อขนาด (Economic of Scale) ตามพลวัตทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งความจำเป็นต้องสร้างห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรกลุ่ม Plant - Based Food : New Supply Chain Management (อาหารจากพืช) รองรับความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

๔. ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป มีการปรับตัวตามวิถีใหม่ ผู้บริโภคหันไปซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น การบริโภคจะพึ่งพาตลาดในพื้นที่และในประเทศเป็นหลัก จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคสำคัญสำหรับสินค้าเกษตร โดยด้านโอกาส เกษตรกรที่เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถใช้ประโยชน์ในการขยายตลาดใหม่ด้วยการจำหน่ายสินค้าเกษตรแบบออนไลน์ได้สะดวกยิ่งขึ้น ลดปัญหาพ่อค้าคนกลาง มีรายได้และกำไรเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันยังเป็นข้อจำกัดสำหรับเกษตรกรรายย่อย และเกษตรกรสูงวัยที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ดังนั้น การถ่ายทอดองค์ความรู้สมัยใหม่และพัฒนาทักษะให้แก่เกษตรกรรายย่อยและเกษตรกรสูงวัยอย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถใช้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ภาครัฐอำนวยความสะดวกให้ นอกจากนี้ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตรทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการต้นทุนการขนส่งและบรรจุภัณฑ์ เป็นประเด็นสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร

๕. การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก

เศรษฐกิจและการค้าของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความเสี่ยงจากปัจจัยหลายประการ ทำให้โซ่อุปทานโลกอยู่ในภาวะหยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและธุรกิจที่มีการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ต้นทุนการผลิตและต้นทุนค่าขนส่งปรับตัวสูงขึ้น ราคาสินค้าโภคภัณฑ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่ความผันผวนในตลาดการเงินโลกส่งผลต่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ทำให้รายได้ของประเทศผู้ส่งออกและต้นทุนของประเทศผู้นำเข้าเกิดความไม่แน่นอน และอาจทำให้ปริมาณการค้าลดลง นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนกฎกติกาด้านการค้าและการลงทุนของโลก รวมทั้งการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers : NTBs) ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเร่งปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับประเทศไทย มีการพึ่งพาและเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น กลุ่มประเทศอาเซียน และสหภาพยุโรป เมื่อเศรษฐกิจและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อ การส่งออกและการนำเข้าสินค้าและบริการ รวมถึงเศรษฐกิจในภาพรวมของไทยด้วย ดังนั้น ประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของโลก จึงต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมและพัฒนาในทุกมิติ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการค้าของโลก เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบรุนแรงต่อการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรของไทยในอนาคต

๖. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การพัฒนาด้านเทคโนโลยีจากกระแสโลกาภิวัตน์สู่ยุคนวัตกรรม (Innovation) เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Technology Disruption) แสดงให้เห็นถึงเทคโนโลยีที่ไร้ขีดจำกัดและมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) กระบวนการทำงานอัตโนมัติโดยหุ่นยนต์ (Robotic Process Automation: RPA) เพื่อทดแทนการใช้แรงงานมนุษย์ การใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ การสร้างชุมชนโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อเปิดให้ผู้คนได้เข้ามาสัมผัสสัมพันธ์ และสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันได้

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เกิดจากการบูรณาการความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ควบคู่กับเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งความรู้ด้านต่าง ๆ หลากหลายสาขา เพื่อสร้างคุณค่าและก่อให้เกิดเป็นสิ่งสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโลกในทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคการเกษตร ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีการเกษตรและนวัตกรรมมาใช้กันอย่างแพร่หลาย และถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลิตภาพ และผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้น รวมทั้งสินค้าใหม่ ๆ ที่ตลาดต้องการได้ เช่น การทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farm หรือ Intelligent Farm) โดยนำเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) มาใช้ในการบริหารจัดการฟาร์ม รวมถึงการจำหน่ายสินค้าเกษตรหรือบริการออนไลน์ (e-Commerce Platforms) ซึ่งเป็นทางเลือกสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงการผลิต การแปรรูป การตลาดเข้าด้วยกัน และสามารถรองรับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงการปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ที่ให้ความสำคัญกับเงินสดน้อยลงและหันมาชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet) หรือการสแกน QR Code มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างเกษตรกรและผู้บริโภคเกิดขึ้นได้ง่าย เพิ่มโอกาสในการจำหน่ายสินค้าสู่ผู้บริโภคได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่กำลังก่อให้เกิดการปฏิวัติในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๗. การขยายตัวของความเป็นเมือง

ความเป็นเมือง (Urbanization) เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพประชากร กระบวนการผลิต สภาพแวดล้อมทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจชนบท ทำให้มีการย้ายถิ่นจากชนบทมาสู่เมืองใหญ่ และเกิดความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่มากขึ้น โดยปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดความเป็นเมือง ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านอุปทานหรือแรงผลักดันการผลิต อาทิ การประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ความสะดวกสบายด้านต้นทุน และความชำนาญเฉพาะอย่างทางการผลิต และปัจจัยด้านอุปสงค์หรือแรงผลักดันการบริโภค โดยการขยายตัวของจำนวนประชากรและรายได้ของชุมชน ทำให้อุปสงค์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การผลิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นขยายตัว ทั้งนี้ แรงผลักดันการผลิตและด้านการบริโภค จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน เนื่องจากการรวมตัวของผู้ผลิตในพื้นที่หนึ่ง ๆ จะดึงดูดแรงงานให้เข้ามาทำงาน และอาศัยในพื้นที่นั้นมากขึ้น ขณะเดียวกันความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่หนึ่ง ๆ จะทำให้ความต้องการสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ซึ่งดึงดูดการลงทุนในพื้นที่นั้นมากขึ้น ส่งผลให้เมืองและเศรษฐกิจยิ่งขยายตัวออกไป การขยายตัวของความเป็นเมือง ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายมิติ เช่น การเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ ความสะดวกรวดเร็วด้านการคมนาคมขนส่ง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบสาธารณสุข ปลอดภัยก็ตาม หากพื้นที่เมืองขาดการบริหารจัดการที่ดีจะก่อให้เกิดการพัฒนาแบบกระจุกตัว กล่าวคือ เมืองใหญ่จะยิ่งขยายตัวใหญ่ขึ้น ขณะที่ชนบทยังคงล้าหลังต่อไป นำไปสู่คุณภาพชีวิตของคนในเมืองที่แย่งลง และความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ การขยายตัวของความเป็นเมืองมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่ทางการเกษตรไปเป็นที่อยู่อาศัย ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญต่าง ๆ ทำให้พื้นที่ทางการเกษตรลดลง และจำนวนเกษตรกรลดลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรบางชนิดในอนาคตได้ อย่างไรก็ตามการขยายตัวของความเป็นเมืองยังมีส่วนที่เป็นโอกาส หากเกษตรกรมีการปรับปรุงแบบการผลิตไปสู่สินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มีการแปรรูปสินค้าเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมทั้งปรับปรุงพื้นที่เกษตรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรมากขึ้น

๘. กระแสการเติบโตแบบสีเขียว (Green Growth)

การเติบโตแบบสีเขียวหรือการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมถือเป็นอีกหนึ่งกระแสสำคัญของโลก ที่หลายประเทศมีความตระหนักและมีการตื่นตัวมากขึ้น โดยมองว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเติบโตแบบสีเขียว เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน อาทิ

พลังงานสีเขียว (Green Energy) เป็นการใช้พลังงานสะอาดที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยลดภาวะโลกร้อน อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ และพลังงานชีวมวล รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานให้น้อยลงต่อหน่วยการผลิตที่เพิ่มขึ้น และลดการสูญเสียในกระบวนการผลิตทั้งหมด โดยที่ผ่านมากการผลิตไฟฟ้าได้จากพลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิล พลังงานสีเขียวจึงเป็นพลังงานทางเลือกใหม่สำหรับภาคเกษตรของไทยถือเป็นโอกาสในการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ใบอ้อย ฟางข้าว แกลบ เหมืองมันสำปะหลัง และทลายปาล์มเปล่า มาสร้างมูลค่าเพิ่มและใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานชีวมวล ซึ่งถือเป็นพลังงานหมุนเวียนที่สามารถผลิตได้อย่างไม่จำกัดและไม่หมดไป รวมถึงไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเหมือนพลังงานฟอสซิล

เมืองสีเขียว (Green City) ซึ่งเป็นเมืองที่ออกแบบโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีประชากรที่ตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันถึงระบบนิเวศและดำเนินชีวิตบนแนวคิดของความยั่งยืน เพื่อลดการพึ่งพาการใช้ทรัพยากร พลังงาน อาหาร และน้ำ รวมไปถึงลดการปล่อยของเสียในระบบนิเวศ

ผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Product) เน้นกระบวนการผลิตที่ลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ลดการปล่อยของเสียและมลพิษ (Reduce) สามารถใช้ซ้ำได้ (Reuse) และนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่สร้างผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมระหว่างการใช้งาน รวมถึงสามารถกำจัดได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ หรือเป็นวัสดุที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ โดยไม่ทิ้งสารเคมีหรือก่อให้เกิดมลภาวะในภายหลัง

การบริการสีเขียว (Green Service) การเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวที่เห็นได้อย่างชัดเจนประการหนึ่ง คือ การสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดีควบคู่ไปกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การขอความร่วมมือผู้เข้าพักในโรงแรมหรือรีสอร์ทในเรื่องการใช้ผ้าเช็ดตัว หรือผ้าปูที่นอนผืนเดิม การลดการใช้กระดาษชำระเท่าที่จำเป็น การใช้พลังงานสะอาด หรือมีการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยเช่นกัน

๙. มาตรการกีดกันทางการค้า

สหภาพยุโรป (EU) ได้ผ่านกฎหมายห้ามการทำลายป่า เรียกว่า EUDR (European Union Deforestation-free Regulation) เป็นกฎหมายที่ต้องการจำกัดการทำลายป่าที่เกิดขึ้นทั่วโลก อันเนื่องมาจากการทำอุตสาหกรรมป่าไม้ และการเพาะปลูกทางการเกษตร เป็นกฎระเบียบใช้บังคับกับธุรกิจที่กำหนดไว่ว่านับจากวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ “ผู้ประกอบการค้าปลีก” (Operator) และ “ผู้ค้าผู้นำเข้า” (Trader) ของ EU ต้องทำประเมินการนำเข้าสินค้าโภคภัณฑ์ ผู้ประกอบการที่นำสินค้าเข้ามาในตลาด EU ต้องตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานว่าสินค้านั้นไม่ได้ผลิตจากพื้นที่เสี่ยงเกิดการทำลายป่าหลังจากปี ค.ศ. ๒๐๒๐ (พ.ศ. ๒๕๖๓) เป็นต้นมา ส่วนผู้ค้าผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบ ที่จะให้ข้อมูลเรื่องห่วงโซ่อุปทานแก่ผู้ประกอบการรายย่อย จากการผ่านกฎหมายดังกล่าวของสหภาพยุโรป ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๖๗ เป็นต้นไปกับ ๗ ประเภทสินค้าเกษตร ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เนื้อโค โกลี กาแฟ ถั่วลิสง ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และยังหมายรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากสินค้าโภคภัณฑ์เหล่านี้ เช่น เครื่องหนัง น้ำมันพืช ช็อกโกแลต ยางรถยนต์ และเฟอร์นิเจอร์ สำหรับเงื่อนไขของสินค้าที่นำเข้าและส่งออกตาม EUDR โดยต้องปราศจากการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ย่อมส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของไทย ทั้งในเชิงลบและเชิงบวก สำหรับผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ โอกาสทางการค้าเพิ่มขึ้น หากผู้ประกอบการมีความพร้อมในการตรวจสอบและยืนยันที่มาของผลิตภัณฑ์มากกว่าคู่แข่ง ผลักดันการเฝ้าระวังการทำลายป่า ส่งเสริมการรักษาและเพิ่มพื้นที่ป่า และเป็นการยกระดับการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน มีการบังคับใช้กฎหมาย และการจัดเก็บข้อมูล ในส่วนของผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเผชิญต้นทุนสูงขึ้น จากการต้องตรวจสอบและประเมิน Due Diligence สินค้าที่จะส่งออกไป EU ผู้ประกอบการรายย่อยอาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน หากไม่ผ่านเกณฑ์ EUDR หรือมีความเสี่ยงมากกว่าคู่แข่ง ในด้านการตัดไม้ทำลายป่า และไทยอาจค่อย ๆ หลุดออกจากห่วงโซ่อุปทานและการลงทุนโลก เนื่องจาก EU จะจัดกลุ่มความเสี่ยงของประเทศผู้ผลิตสินค้า หากประเทศใดมีความเสี่ยงสูงก็อาจจะซื้อสินค้านำลดลง

๑๐. ระบบราชการที่มีความเร็วของการปรับตัวน้อยกว่าความเร็วของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ Digital and AI Transformation, Digital Culture, Agility, Anti fragile ซึ่งส่งผลต่อ

๑๐.๑ ระดับคุณภาพมาตรฐาน การเข้าถึงและความคาดหวังของการให้บริการภาครัฐจะถูกเปรียบเทียบกับภาคเอกชน และคำถามต่อความคุ้มค่าจากภาษีของประชาชน

๑๐.๒ ปริมาณงานและค่างานเพิ่มขึ้นตามความต้องการของผู้บริโภค (ความคาดหวัง พฤติกรรม ทักษะคน ความรู้ ทักษะสมัยใหม่ : Customers Segmentation) ซึ่งมีความซับซ้อนของปัญหาที่มากยิ่งขึ้น และไม่สามารถใช้วิธีการแก้ไขปัญหา/บรรเทา/ปรับตัว/พัฒนา โดยองค์ความรู้แบบเดิมได้อีกต่อไป จะต้องใช้ชุดองค์ความรู้แบบองค์รวม (Holistic Knowledge) อีกทั้งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ของหลายภาคส่วน ซึ่งเราต้องปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำให้ทันก่อนที่จะสายเกินไป

บทที่ ๒

ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ และนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) โดยมีความสอดคล้องกับแผนทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่ (๑) แผนระดับ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (๒) แผนระดับ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๓) แผนระดับ ๓ แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ รวมทั้งนโยบายและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ของสหประชาชาติ แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนโยบาย Ignite Thailand Agriculture โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ มีความเกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๐๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๐๒) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)** (๐๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๐๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๐๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๒. แผนระดับที่ ๒

๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติภายในปี ๒๕๘๐ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งหมด ๒๓ ฉบับ มีความเกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๖ ฉบับ ได้แก่ (๐๑) ความมั่นคง (๐๓) การเกษตร (หลัก) (๑๕) พลังทางสังคม (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน และ (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้างนโยบายและกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้า พลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงและคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดเป้าหมายหลัก ๕ ประการ ประกอบด้วย (๑) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม (๔) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนและ (๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยภายใต้เป้าหมายหลักในแต่ละด้าน ได้มีการกำหนด “หมุดหมายการพัฒนา” ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” หรือต้องการจะ “จัด” ในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ของแผนฯ ซึ่งประกอบด้วย ๑๓ หมุดหมาย โดยมีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๔ หมุดหมาย ได้แก่ (๐๑) **ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง** (๐๙) ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม (๑๐) ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียน และสังคมคาร์บอนต่ำ และ (๑๓) ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

๓. แผนระดับที่ ๓

๓.๑ แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทยสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล” โดยมุ่งเน้นให้

๓.๑.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัลและมีกระบวนการทำงานที่เป็นดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ (Digital Transformation) พัฒนาระบบบริหารจัดการรูปแบบดิจิทัลที่ครบถ้วน สมบูรณ์ทุกกระบวนการ (Smart Back Office) พัฒนาการบูรณาการระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อลดความซ้ำซ้อน ลดภาระงบประมาณ ด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล มีการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ รวมทั้งพัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการข้อมูลและการบริการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๓.๑.๒ พัฒนาและบริหารข้อมูล (ข้อมูลขนาดใหญ่ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Descriptive, Predictive, Prescriptive Analytic ผ่านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาประเทศ) เช่น ข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลสถาบันเกษตรกร ข้อมูลทรัพยากร (ที่ดิน ดิน น้ำ) ข้อมูลการประเมินความเสี่ยงภัยพิบัติ ฯลฯ เพื่อให้ข้อมูลด้านการเกษตรมีความพร้อมใช้งาน น่าเชื่อถือ หน่วยงานในสังกัดสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำหรับการบริหารและบริการประชาชน/เกษตรกร/ผู้ประกอบการ) (Data and Data Analytics)

๓.๑.๓ พัฒนางานบริการภาครัฐ แบบ G2C G2B และ G2G เพื่อลดภาระ ลดเวลา เพิ่มผลผลิตภาพการผลิตให้ประชาชนและเกษตรกร เพื่อให้ผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและได้รับบริการแบบดิจิทัลที่ตอบสนองต่อความต้องการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและอำนวยความสะดวก รวมทั้ง เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในรูปแบบ e-Service, Productive Application, Digital Content for Adaptive, e-Information-Consult-Decision เป็นต้น

๓.๑.๔ บุคลากรและเกษตรกรมีทักษะดิจิทัลที่เหมาะสมและเท่าทันสถานการณ์ในยุคดิจิทัล (Digital Cultural and Skill) เพื่อให้สามารถบริหารและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้ทันการณ์ แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ๔ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปรับเปลี่ยนองค์กรสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาข้อมูลด้านการเกษตรให้เป็นเอกภาพและใช้ประโยชน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนางานบริการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างกำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคดิจิทัล

๓.๒ แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) มีวิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี” ประกอบด้วย ๕ เป้าหมาย คือ (๑) ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น (๒) ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น (๓) รายได้สุทธิครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้น (๔) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น (๕) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความสมดุล ประเด็นการพัฒนามี ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร (๒) ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร (๓) สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร (๔) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (๕) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร

๓.๓ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

การพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG มุ่งเน้นการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจฐานทรัพยากรที่มีความหลากหลายด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ร่วมกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนา ภายใต้ ๕ สาขายุทธศาสตร์ คือ (๑) เกษตรและอาหาร (๒) สุขภาพและการแพทย์ (๓) พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ (๔) การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ (๕) เศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีศักยภาพจะเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น ๑ ล้านล้านบาท จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ (Nature) วัฒนธรรม (Culture) และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Nurture) ภายใต้กลไกจุดภาคี ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันวิจัย/สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเกี่ยวข้องในทุกยุทธศาสตร์

๓.๔ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วิสัยทัศน์ คือ “ภาคเกษตรไทยมีสมรรถนะภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศบนพื้นฐานของสารสนเทศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย” มีตัวชี้วัดหลัก ๘ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) มูลค่าความเสียหายและการช่วยเหลือด้านภัยพิบัติทางการเกษตรลดลงร้อยละ ๒๐ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เมื่อเทียบกับช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (๒) ผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเสียหายน้อยลงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร้อยละ ๒๐ เมื่อเทียบกับช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗ (๓) มูลค่าตลาดของสินค้าเกษตรคาร์บอนต่ำเติบโตร้อยละ ๕ ต่อปี (๔) ภาคเกษตรลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกปริมาณ ๑ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (๕) คาร์บอนเครดิตในภาคเกษตรสามารถซื้อขายได้ในตลาดต่างประเทศ (๖) นักวิจัยปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาที่ขาดแคลนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างน้อยจำนวน ๑๐๐ รายต่อปี (๗) ภาคเกษตรมีนักวิจัยรุ่นใหม่ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาที่ขาดแคลนเพิ่มอย่างน้อย จำนวน ๑๐๐ รายต่อปี และ (๘) มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นการพัฒนา ได้แก่ (๑) การยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร (๒) การมีส่วนร่วมในการลดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว (๓) การพัฒนาฐานข้อมูล องค์ความรู้ และสนับสนุนการสร้างความรู้ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความสำคัญในการปรับตัวและการมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (๔) การพัฒนาศักยภาพกำลังคนในภาคเกษตรและส่งเสริมร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกภาคส่วนและทุกระดับ และ (๕) การผลักดันและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓.๕ นโยบายรัฐบาล

นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ให้ทราบถึงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์ และนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งมั่นจะสร้างความสามัคคี ประองตอง ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองของประเทศให้ก้าวหน้า เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทยทุกคน มีนโยบายที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามแนวทางโครงการพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลมีกรอบนโยบายในการบริหารและพัฒนาประเทศตามความเร่งด่วน ได้แก่ นโยบายระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งมีนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๕.๑ นโยบายระยะสั้น

แก้ปัญหาหนี้สินทั้งในภาคเกษตร ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ด้วยการพักหนี้เกษตรกรตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเป็นการลดภาระหนี้ของเกษตรกร และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

๓.๕.๒ นโยบายระยะกลางและระยะยาว ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างรายได้ สร้างโอกาส และสร้างคุณภาพชีวิต

๑) เตรียมความพร้อมรับมือความแปรปรวนของสภาพอากาศ สภาวะอากาศสุดขีด (Extreme Weather) ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Nino) ภัยพิบัติและโรคอุบัติใหม่

๒) การสร้างรายได้ในภาคการเกษตร โดยใช้หลักการตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้โดยการสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคการเกษตร บูรณาการองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการบริหารจัดการแปลงเกษตร ด้านนวัตกรรมเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) การวิจัย พัฒนาพันธุ์ เพื่อเพิ่มผลผลิต และเพิ่มมูลค่าผลตอบแทนต่อไร่ให้สูงขึ้น หารตลาดให้สินค้าเกษตรได้ขายในราคาที่เหมาะสม สนับสนุนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ และการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตรให้มีมูลค่าสูงขึ้น บริหารจัดการภาคการเกษตรที่ครบทุกด้าน ตั้งแต่ ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ กลไกราคา แหล่งเงินทุน นวัตกรรม และกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรผู้ปลูกพืช ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ และกลุ่มประมง มีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างรายได้ในภาคเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการสร้างรายได้จากผืนดิน และส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกัน โดยกำหนดสัดส่วนการปลูกไม้ยืนต้นให้เหมาะสมกับประเภทและลักษณะของพื้นที่ และส่งเสริม การขายคาร์บอนเครดิตอย่างยุติธรรม ได้รับการยอมรับจากระดับสากล

๓) ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการมาเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างความโปร่งใส ขจัดช่องโหว่ ในการทุจริต ลดค่าใช้จ่าย และปรับปรุงการทำงานให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล

๔) การสร้างพลังสร้างสรรค์ หรือ Soft Power เพื่อยกระดับและพัฒนาความสามารถ ด้านความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ ให้สร้างมูลค่าและสร้างรายได้ รวมทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาต่อยอดศิลปะ วัฒนธรรม และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาต่อยอดในการสร้างมูลค่าเพิ่ม

๕) การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมและเร่งฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินและน้ำ วางแผนรับมือและป้องกันวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม วางแผนรับมือและป้องกันวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ เรื่องฝุ่นควัน PM 2.5 ด้วยการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจทั้งทางบวกและทางลบในภาคเกษตรกรรม ใช้ข้อมูล จากดาวเทียมเพื่อประเมินผลและติดตามการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการแก้ไขปัญหา

๓.๖ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เน้นการสร้างรายได้ภาคเกษตรโดยใช้หลักการตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้การขยายโอกาส และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เกษตรกร ด้วย ๙ นโยบายสำคัญ ได้แก่

- ๑) การจัดที่ดินทำกินให้เกษตรกร
- ๒) การจัดทำข้อมูลเกษตรกร แปลงเกษตรกรในระบบดิจิทัล และการประกันภัยพืชผล
- ๓) การส่งเสริมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- ๔) การบริหารจัดการน้ำ
- ๕) การผลักดันสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
- ๖) การส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง
- ๗) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ๘) การเปลี่ยนแปลงสภาวะสิ่งแวดล้อม
- ๙) การทำงานและการวิจัยภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ

๓.๗ นโยบาย Ignite Thailand Agriculture

ขับเคลื่อนด้วยมาตรการขับเคลื่อนภาคการเกษตร จำนวน ๒ มาตรการสำคัญ ได้แก่

๓.๗.๑ มาตรการสร้างภูมิคุ้มกันและความยั่งยืน

๑) ปัจจัยการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

(๑) พันธุ์ โดยการปลูกพืชและใช้พันธุ์ดีให้เหมาะสมตรงตามความต้องการของตลาด ปรับแต่งและแก้ไขยีน Gene Editing สร้าง ecosystem และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาพันธุ์ที่เป็นระบบ

(๒) ดิน โดยการส่งเสริมการปลูกพืชให้เหมาะสมตามศักยภาพพื้นที่ด้วย Zoning by Agri-Map

(๓) ปุ๋ย โดยการใช้ปุ๋ย ๔ ถูก : ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา และถูกวิธี และสนับสนุนการจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยชุมชน

(๔) น้ำ โดยการเพิ่มพื้นที่ชลประทานจาก ๓๕ ล้านไร่ เป็น ๔๐ ล้านไร่ เปลี่ยนระบบคลองส่งน้ำเป็นระบบส่งน้ำแบบทางน้ำปิด (ระบบท่อ) เพิ่มแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ เพิ่มปริมาณน้ำในพื้นที่การเกษตร ป่าไม้ และเขื่อนกักเก็บน้ำ

๒) เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร

(๑) ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน

(๑.๑) เกษตรกรที่ไม่มีเครื่องจักรกลการเกษตร : ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อเข้าถึงเครื่องจักรกลทางการเกษตร

(๑.๒) เกษตรกรที่มีเครื่องจักรกลการเกษตร ต่อยอดไปสู่การให้บริการทางการเกษตร (Service Provider) ให้บริการเช่า/ใช้แก่เพื่อนเกษตรกร

(๒) ส่งเสริมการทำเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการทางการเกษตรตลอดกระบวนการผลิตตั้งแต่ Pre-harvest ตลาดแม่นยำ/พื้นที่แม่นยำ/พันธุ์แม่นยำ Harvest การดูแลรักษา/น้ำแม่นยำ/ปุ๋ยแม่นยำ/การจัดการโรคแมลงแม่นยำ/เครื่องจักรกลแม่นยำ Post-harvest การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อลดการสูญเสีย/การขายแม่นยำ

๓) ด้านการสร้างอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ขยายโอกาสเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนให้กับเกษตรกรและคนในภาคการเกษตร

(๑) นโยบายสร้างความยั่งยืนกับการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มาตรการจูงใจเกษตรกรแบบมีเงื่อนไข การจัดการเผาในพื้นที่เกษตร มาตรการ 3 R (Re-Habit/Replace with high value crops/Replace with Alternate crops) และสนับสนุนคาร์บอนเครดิต ได้แก่ ทำนา ๔ ป./ทำนาเปียกสลับแห้งในพื้นที่ชลประทาน เพิ่มปริมาณคาร์บอน ๑ ตัน/ไร่/ฤดูการเพาะปลูก ขยายคาร์บอนเครดิตได้ ๒๐๐ บาท/ตัน ทำสวนยางพาราตามมาตรฐาน EUDR/FSC เพิ่มปริมาณคาร์บอน ๔ ตัน/ไร่/ฤดูกาล ภายใน ๗ ปี ขยายคาร์บอนเครดิตได้ ๓๐๐ บาท/ตัน และทำฟาร์มปศุสัตว์ด้วยการทำบ่อบำบัดของเสียและระบบผลิตก๊าซชีวภาพเพิ่มปริมาณคาร์บอน ๑ ตัน/ตัว/ปี ขยายคาร์บอนเครดิตได้ ๒๐๐ บาท/ตัน

(๒) นโยบายด้านการเงิน ได้แก่ การพักหนี้เกษตรกรด้วยนโยบายด้านการเงิน การเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับเกษตรกรในระยะยาว และประกันภัยภาคเกษตรด้วยมาตรการประกันภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม/ระบบประกันภัยข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/ประกันกลุ่ม

แบบ Parametric ผ่านสถาบันเกษตรกร

๑.๗.๒ มาตรการยกระดับสินค้าเกษตรสู่การเพิ่มรายได้

๑) กลุ่มสินค้าที่มีการผลิตมากกว่าความต้องการของตลาดภายในประเทศ

(๑) ข้าว ได้แก่ ๑) ลดพื้นที่ปลูกข้าวในฤดูนาปรัง สนับสนุนการปลูกพืชทางเลือก เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง และถั่วเขียว เป็นต้น ๒) ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น อาหารสำเร็จรูป/กึ่งสำเร็จรูป เวชสำอาง บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ๓) รักษาตลาดเดิม/เพิ่มตลาดใหม่ เจาะตลาดกลุ่มมูลค่าสูง/ตลาดข้าวเฉพาะ ข้าวอินทรีย์ ข้าวเพื่อสุขภาพ

(๒) ยางพารา ได้แก่ ส่งเสริมการทำสวนยางอย่างยั่งยืนโดยปลูกพืชแบบผสมผสาน ในสวนยาง ส่งเสริมการปลูกยางพาราอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน EUDR และ FSC ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางพาราภายในประเทศ และพัฒนาระบบตลาดซื้อขายยางพาราของไทยเชื่อมโยงระบบผู้ขายกับผู้ซื้อ ให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้

(๓) ปาล์มน้ำมัน โดยขับเคลื่อนผ่านการผลิตปาล์มน้ำมันให้ได้มาตรฐาน ตามกฎระเบียบ EUDR และ RSPO ส่งเสริมการทำปาล์มคุณภาพ และเร่งการสร้างมูลค่าเพิ่มปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์ม

(๔) ลำไย ได้แก่ การสร้างมูลค่าเพิ่มแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัยเทคโนโลยีและพัฒนาผลิตภัณฑ์ รมรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ เชื่อมโยง การกระจายผลผลิตในประเทศตลอดฤดูกาลให้เข้าถึงผู้บริโภคในระดับพื้นที่ผ่านระบบสหกรณ์ และช่องทางการตลาดอื่น ๆ ทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ และขยายตลาดส่งออกไปยังตลาดอื่นที่มีศักยภาพ

(๕) ปศุสัตว์และประมง โดยเน้นการผลิตที่ได้คุณภาพมาตรฐาน GAP/GFM/HACCP/Halal และป้องกันและควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวด

๒) กลุ่มสินค้าที่ตลาดมีความต้องการ

(๑) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทดแทนข้าวนาปรัง ๒ ล้านไร่ และส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๒) มันสำปะหลัง เพิ่มผลผลิตต่อไร่ เพิ่มแหล่งน้ำและระบบน้ำหยด ส่งเสริมการผลิต มันสำปะหลังคุณภาพ โดยใช้พันธุ์ดี และเร่งขยายการผลิตด้านทานและพันธุ์ทนทานให้เพียงพอ และส่งเสริม การนำวัสดุเหลือใช้มันสำปะหลังไปสร้างมูลค่าเพิ่ม

(๓) ทูเรียน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพทุเรียนและเพิ่มมูลค่า ด้วยการสร้างอัตลักษณ์ และมาตรฐาน ผลิตสินค้าตามมาตรฐาน GAP/GAP⁺/HACCP/GMP และผลิตสินค้า GI เพื่อเพิ่มโอกาสทางการแข่งขัน ให้เป็นที่ยอมรับของไทยและต่างประเทศ

๓) กลุ่มสินค้าศักยภาพ

(๑) ถั่วเหลือง ผลิตเมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้นและกระจายสู่แหล่งปลูกในพื้นที่เหมาะสม โดยใช้ เทคโนโลยี Gene Editing (GE) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียมเพื่อเพิ่มผลผลิต และการใช้สารชีวภัณฑ์ ป้องกันกำจัดศัตรูพืช และส่งเสริมและสนับสนุนการรับรอง GAP

(๒) กาแฟ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและผลผลิตต่อไร่ วิจัยพัฒนาพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง ด้านทานโรคเทคโนโลยีการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มโดยการผลิตกาแฟคุณภาพมาตรฐาน GAP และมาตรฐาน Q กาแฟ Premium การรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปกาแฟ และสร้างอัตลักษณ์กาแฟด้วยการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การวิจัยและพัฒนาอัตลักษณ์การคั่วกาแฟของไทยด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมแล้ว พัฒนาไปสู่การสร้างอัตลักษณ์กาแฟไทย

(๓) ชา การสร้างอัตลักษณ์ชาด้วยการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (มาตรฐาน GAP/EUDR/Organic) และสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการสร้าง Story ชาไทย ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย โดยใช้ชาพันธุ์อัสสัมแปรรูปให้เป็นเครื่องดื่มในชื่อของ “ชาไทย”

(๔) โกโก้ พัฒนาพันธุ์โกโก้ให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ที่เหมาะสม

(๕) โคน้ำ ยกระดับคุณภาพโคน้ำ เพิ่มการผลิตอาหารหยาบคุณภาพดีและเชื่อมโยงวัตถุดิบอาหารสัตว์นำเข้าให้เกษตรกรรายย่อยในราคาที่ เป็นธรรม ยกระดับโรงฆ่าและโรงงานแปรรูปให้ได้มาตรฐานควบคู่กับการเพิ่มผลิตภัณท์ที่หลากหลาย และผลักดันการเปิดตลาดเนื้อโค



เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดทำวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (post-2015 development agenda) มีวัตถุประสงค์เพื่อบูชาความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๗๓) ซึ่งครอบคลุม ๓ เสาหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ โดยแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๖๘ ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) แห่งสหประชาชาติ จำนวน ๒ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน (หลัก) และเป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการการส่งเสริมการเกษตร ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) กับแผน 3 ระดับ

แผน ระดับ 1

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

- (1) ด้านความมั่นคง (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

แผน ระดับ 2

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

1. ความมั่นคง 2. การต่างประเทศ 3. การเกษตร 5. การ 7. โครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์และดิจิทัล 15. พลังทางสังคม 18. การเติบโตอย่างยั่งยืน 6. พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ 20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ
8. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ 9. เขตเศรษฐกิจพิเศษ 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม 16. เศรษฐกิจฐานราก 19. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ 21. การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 22. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

1. เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค 3. วิถีชีวิตยั่งยืน 4. ปัจจยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ
1. สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง 2. การท่องเที่ยวเน้นคุณค่า 7. SMEs วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม 8. พื้นที่และเมืองที่มีความเจริญทันสมัย และน่าอยู่ 10. เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ 12. ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
5. ประสิทธิภาพการลงทุนและโลจิสติกส์ 6. อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและบริการดิจิทัล 9. ความยากจนข้ามรุ่นลดลงและความคุ้มครองทางสังคม 11. การลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 13. ภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง

แผน ระดับ 3

นโยบายรัฐบาล : • สร้างรายได้ • ลดรายจ่าย • ขยายโอกาส • บริหารแผ่นดิน

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570

1. ยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการเกษตรสมัยใหม่ 2. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 3. เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร 4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. การจัดที่ดินทำกินให้เกษตรกร 2. การจัดที่ดินข้อมูลเกษตรกร แปลงเกษตรกรในระบบดิจิทัล และการประกันภัยพืชผล 3. การส่งเสริมพื้นที่ฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน 4. การบริหารจัดการน้ำ 5. การผลักดันสินค้าเกษตรมูลค่าสูง 6. การส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง 7. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 8. การเปลี่ยนแปลงสภาวะสิ่งแวดล้อม 9. การทำงานและการวิจัยภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ

แผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

1. เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร 2. ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร 3. สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร 4. บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 5. พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร

แผนปฏิบัติการการส่งเสริมการเกษตร ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

- กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซาการผลิต กลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร

ความเชื่อมโยงของภารกิจกรมส่งเสริมการเกษตร กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
และแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)



บทที่ ๓

แผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

วิสัยทัศน์

เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น

พันธกิจ

- (๑) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้
- (๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตร โดยยึดหลักตลาดนำการผลิต
- (๓) ให้บริการทางการเกษตรและผลิตปัจจัยทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนและจำหน่ายแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๔) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

อำนาจหน้าที่

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗
ข้อ ๒ ให้กรมส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษา วิจัย พัฒนา กำหนดมาตรการ และแนวทางในการส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการให้บริการทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน
- (๓) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตร
- (๔) ฝึกอบรม ถ่ายทอดเทคโนโลยี และให้บริการทางการเกษตร
- (๕) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เป้าหมาย

๑. เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น
๒. การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
๓. เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
๒. การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
๓. วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕
- องค์กรเกษตรกรเป็น Smart Group ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐
- เกษตรกรเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕๘,๓๓๐ ราย

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร
- กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต
- กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน
- กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร

เป้าหมาย

- ๑.๑ เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๑.๑ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕

แนวทางการพัฒนา

๑.๑ ส่งเสริมการทำการเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้

ส่งเสริมให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจ ส่งเสริมการทำการเกษตรตามการวิเคราะห์ชุมชน ส่งเสริมพืชอาหารสัตว์รองรับเมืองปศุสัตว์ ส่งเสริมพืชพลังงานรองรับเมืองพืชพลังงาน ขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตรระดับชุมชน ส่งเสริมเทคโนโลยีไม้ผลไม้น้ำยืนต้นรองรับเมืองผลไม้ ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนแบบเกษตรผสมผสาน เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบเกษตรผสมผสาน รวมทั้งติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินการ

๑.๒ ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พืชเศรษฐกิจเพื่อลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ส่งเสริมการผลิตพืชตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกรที่มีรายได้ตกเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) โดยส่งเสริมอาชีพเพื่อยกระดับรายได้ให้สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. (๔๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี) ให้แก่ครัวเรือนเกษตรกรยากจน TPMAF รวมทั้งถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมแก่เกษตรกร โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกร มีทักษะ องค์ความรู้ ในการทำการเกษตร ยกระดับรายได้ของเกษตรกร ลดรายจ่ายในครัวเรือนมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๑.๓ ยกระดับการผลิตและเชื่อมโยงการตลาด

ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแปรรูปผลผลิต หรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อยกระดับการผลิต ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาด และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างตราสินค้า (Brand) มีเรื่องราวแหล่งกำเนิดของสินค้า (story) สร้างอัตลักษณ์ของสินค้าให้มีความโดดเด่น โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย เพิ่มช่องทางการตลาด พัฒนาแพลตฟอร์ม และพัฒนาเกษตรกรในการทำตลาดออนไลน์ รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาด

กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

เป้าหมาย

- ๒.๑ สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๒.๒ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๒.๓ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๒.๔ สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๒.๕ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น
- ๒.๖ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
- ๒.๗ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น
- ๒.๘ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น
- ๒.๙ วิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ๒.๑๐ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๒.๑ มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี
- ๒.๒ มูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
- ๒.๓ มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ แมลงเศรษฐกิจ และสินค้าเกษตรจากฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๒.๔ มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
- ๒.๕ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม/แปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๒.๖ มูลค่าผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๒.๗ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕
- ๒.๘ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๒
- ๒.๙ วิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ ต่อปี
- ๒.๑๐ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

แนวทางการพัฒนา

๒.๑ ปรับเพิ่มผลิภาพการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (Improve Productivity and Production Efficiency)

๑) ส่งเสริมการทำการเกษตรโดยใช้หลัก Precision Farming พัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่การเตรียมการก่อนปลูก ได้แก่ พื้นที่แม่นยำ (Agri-Map, Zoning) พันธุ์แม่นยำด้วยเมล็ดพันธุ์ดี และตลาดแม่นยำ การดูแลรักษา ได้แก่ ปุ๋ยแม่นยำ โดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (Soi Test Kits, TSFM Application) น้ำแม่นยำ ระบบการจัดการน้ำและขยายพื้นที่ชลประทาน การจัดการโรคแมลงแม่นยำ และเครื่องจักรกลแม่นยำ ด้วยบริการเครื่องจักรกล (ยกระดับเกษตรกรเป็น Service Provider) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Post Harvest แม่นยำ เพื่อลดการสูญเสีย) และการจำหน่ายแม่นยำ (Data/Market Information)

๒) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี

(๑) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ที่ดิน โดยออกแบบการจัดรูปที่ดินและวางผังแปลงให้เกิดการประหยัดต่อขนาดและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเทคโนโลยีหมุนเวียน (Circular Technology) ตามหลักวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม เพื่อใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทุกส่วน มีภูมิทัศน์เหมาะสม สวยงามสร้างสรรค์ เกิดความสมดุลของพลังงาน ธาตุอาหาร น้ำ และทรัพยากร

(๒) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ทรัพยากรดิน โดยออกแบบการจัดการคุณภาพ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ให้มีองค์ประกอบธาตุอาหารหลัก/รอง/เสริมที่สัมพันธ์กับความต้องการของพืชแต่ละระยะการเจริญเติบโต ด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ ตามหลักการดินและปุ๋ย

(๓) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ทรัพยากรน้ำ โดยออกแบบการจัดการปริมาณน้ำ คุณภาพของน้ำ ให้มีองค์ประกอบ Ph ของธาตุอาหารหลัก/รอง/เสริม ที่สัมพันธ์กับระดับความชื้นสัมพัทธ์ อุณหภูมิ และความต้องการของพืชแต่ละระยะการเจริญเติบโต ด้วยเทคโนโลยีหมุนเวียนตามหลักวิศวกรรม

(๔) วิเคราะห์ประเมินทักษะ ความสามารถของเกษตรกร/แรงงาน และออกแบบระบบการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาทักษะร่วมสมัยให้แก่เกษตรกร แรงงานภาคเกษตร ผู้ให้บริการทางการเกษตร และการออกแบบวางแผนการผลิต แผนการตลาด ออกแบบระบบบริหารต้นทุน การเงินและบัญชี ระบบข้อมูล ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับการประเมินและจัดการความเสี่ยง ระบบบริหารและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และระบบบริหารทรัพยากรบุคคล

(๕) วิเคราะห์ออกแบบการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โดยศึกษาประเมินปริมาณ ความสูญเสีย สูญเปล่า (Food loss) ขยะอาหาร (Food Waste) ในกระบวนการผลิต และแสวงหาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประโยชน์ในการลดปริมาณ Food loss, Food Waste และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งนี้ ต้องเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าทางด้านการเงิน และเศรษฐศาสตร์

๓) ผลิตและเผยแพร่ชุดองค์ความรู้

(๑) ผลิตและเผยแพร่ชุดองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรที่ประกอบด้วย วิชาการว่าด้วย Landscape Design และการจัดรูปที่ดินเพื่อการประหยัดต่อขนาด (Economic of Scale) การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพในไร่นาสวน การจัดการดินและปุ๋ยด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ การเฝ้าระวัง และการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่เพื่อปรับเพิ่มผลิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (Precision Farming and Vertical Farming) วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว (Post Harvest Management) ตลาดและการตลาดสินค้าเกษตร กฎหมายการค้าสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหาร (กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและธุรกิจเกษตร)

(๒) ผลิตและเผยแพร่ชุดองค์ความรู้ด้านผู้นำเกษตรกร ๕ Skill for Adaptive Farmer Leadership

๔) สาธิตการเพิ่มผลผลิตการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (Improve Productivity and Production Efficiency) สินค้าเกษตร

๕) ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับความมั่นคงด้านอาหาร โดยพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตและขยายพันธุ์พืช จัดทำแผนการผลิตและขยายพันธุ์พืช สร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิต ขยาย และกระจายพืชพันธุ์ดีสู่เกษตรกร รวมทั้งผลิตและขยายพันธุ์พืช พันธุ์ดี ๔ สายการผลิต ได้แก่ ต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ และพันธุ์พืชจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

๖) ส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตสินค้าเกษตร โดยลดความเสี่ยงการระบาดของศัตรูพืชจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชที่ดีเพื่อความปลอดภัยของผลผลิต พัฒนาด้านแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการจัดการสุขภาพพืช และพัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืช

๗) ดำเนินการตามมาตรการสร้างภูมิคุ้มกันและความยั่งยืน

(๑) ด้านปัจจัยการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต ได้แก่ การปลูกพืช และใช้พันธุ์ดีให้เหมาะสม ตรงตามความต้องการของตลาด ส่งเสริมการปลูกพืชให้เหมาะสมตามศักยภาพพื้นที่ ด้วย Zoning by Agri-Map ใช้ปุ๋ย ๔ ถูก ได้แก่ ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา และถูกวิธี

(๒) ด้านเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร ได้แก่ ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน ส่งเสริมการทำเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) ตั้งแต่การเตรียมการก่อนปลูก การดูแลรักษา การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการจำหน่าย

๒.๒ สร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถเข้าร่วมห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ทั้งห่วงโซ่อุปทานมีอยู่ (Access to High Value Products Supply Chain) และหรือสร้างห่วงโซ่อุปทานมูลค่าสูงใหม่ (Creates New High Value Products Supply Chain)

๑) มุ่งเน้นจัดลำดับความเร่งด่วนและความสำคัญที่จะนำการเปลี่ยนแปลงสู่ทัศน์ (Perspective) จากกระบวนทัศน์แบบเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigms) ให้แก่ ๘ เครือข่ายกรมส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ Smart Farmer, Young Smart Farmer ระบบเกษตรแปลงใหญ่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีรายได้หลักมาจากผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากมีความตื่นตัวและมีระดับความสามารถในการดูดซับความรู้ได้ดีกว่าโดยเปรียบเทียบ เพื่อให้ทรัพยากรเหล่านี้ได้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากมีทักษะการเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ดีกว่าโดยเปรียบเทียบ

๒) ส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยแบ่งสินค้าเป็น ๓ กลุ่ม

(๑) กลุ่มสินค้าอุปทานส่วนเกิน (Surplus Supply) (ข้าว ปาล์มน้ำมัน ลำไย)

(๒) กลุ่มสินค้ามีความต้องการของตลาด (Demand Originated) (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ทุเรียน กล้วยหอม)

(๓) กลุ่มสินค้ามีศักยภาพ (High Value Products) (Plant - Based Food : ถั่วเหลือง พืชที่มีสารสกัดสำคัญสูง Super Food (ผัก ผลไม้ สมุนไพร) พืช/แมลงโปรตีนทางเลือก พืชหัวที่มี Complex Carbohydrates พืชกลุ่มเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์ (กาแฟ ชา โกโก้) พืชกลุ่ม Exotic Food (เครื่องปรุงรสชาติ พริก มะเขือ ฯลฯ) ไม้ดอกไม้ประดับ (Gardening Markets)

๓) ส่งเสริมการลดการเผาและสร้างห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (วัสดุเหลือใช้จากการปลูกข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ไปสู่อุตสาหกรรมพลังงานชีวมวล วัสดุชีวภาพ ฯลฯ) สร้างความยั่งยืนกับการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มาตรการมุ่งใจเกษตรกรแบบมีเงื่อนไข การจัดการการเผาในพื้นที่เกษตร ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มสมดุลของระบบนิเวศน์ โดยวัดจากพื้นที่ทำเกษตรกรรมแบบ Climate Smart Agriculture (CSA) RSPO, EUDR และ 3R (Re-Habit / Replace with high value crops / Replace with Alternate crops) รวมทั้งสร้างและพัฒนามาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้า และมาตรฐานสินค้าที่สะท้อนหรือแสดงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจสำหรับผู้บริโภค (Consumer Preference) เช่น Carbon Footprint, Water Footprint, Human Rights

๔) พัฒนาทักษะและความได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ประกอบด้วย

(๑) การปรับปรุงเพิ่มผลผลิตการผลิต (Improve Productivity) พร้อมกับศึกษาวิจัยประสิทธิภาพของหน่วยผลิต/ฟาร์มตนเองอยู่เสมอ

(๒) การใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Science Technology and Innovation)

(๓) การบริหารทางการเงินและบัญชี การลงทุนในตลาดทุน (Financial and Accounting Management, Equity Investment)

(๔) การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Logistics and Supply Chain Management)

(๕) การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Management and Data Analytics)

(๖) การบริหารการประหยัดต่อขนาด และการบริหารความมั่นคงวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน (Economic of Scale and Supply Chain Security)

(๗) การบริหารหน่วยผลิตให้บรรลุเป้าหมายการหมุนเวียนและยั่งยืน (พลังงาน น้ำ ของเสีย CO₂) (Circular and Sustainable Business Model : Lean and Clean Factory/Energy)

(๘) การบริหารจัดการองค์ความรู้ การปรับตัวให้เหมาะสมกับปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสามารถพลิกฟื้นจากปัญหาได้เร็วและดีกว่าเดิม (Knowledge Management and Adaptation & Resilience มุ่งสู่ ESG (Environment, Social, Corporate Governance)

๕) ขับเคลื่อนและส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง ตามนโยบาย “๑ ท้องถิ่น ๑ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง” โดยมีการกำหนดตัวแปรและจัดเก็บข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพ วิเคราะห์ประเมิน Problems & Pain points วางแผนการผลิตและการตลาด ทดสอบระบบกระบวนการผลิตสินค้า และผลิตภัณฑ์ต้นแบบร่วมกันระหว่างเกษตรกร และมหาวิทยาลัย วิจัย/เอกชน/ภาครัฐ โดยยึดหลัก “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้”

๖) สร้างความหลากหลายของแหล่งรายได้ ทั้งความหลากหลายของ Active Income (รายได้จากการทำงานของเกษตรกร รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี) และ Passive Income (รายได้ที่เกิดจากการให้สินทรัพย์ทำงาน สร้างมูลค่าให้เพิ่มขึ้น เช่น การปลูกไม้ยืนต้น (ไม้มีค่า ไม้ผล ฯ))

๒.๓ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกตลาดและการตลาดสินค้าเกษตร เพื่อป้องกันความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market Failure)

๑) ส่งเสริมตลาดและการตลาดสินค้าเกษตร โดยจัดให้มีตลาดสินค้าเกษตรระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มการผลิตสินค้าเกษตรและห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง และส่งเสริมประสิทธิภาพกลไกตลาดการให้บริการเครื่องจักรกล (Machinery Ring Business Model) และเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ (Access to Bio Circular and Digital Technology Market)

๒) ส่งเสริมตลาดและตลาดดิจิทัลสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ในรูปแบบ e-Commerce Markets

๓) เพิ่มประสิทธิภาพกลไกตลาดสินค้าเกษตร โดยแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรหรือควบคุมราคาสินค้า และช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดประโยชน์สาธารณะ เช่น การจัดให้มีปัจจัยการผลิต การให้ความช่วยเหลือหรือสิทธิพิเศษ

๒.๔ การประเมินความเสี่ยงภาคการเกษตร เพื่อการบริหารความเสี่ยงและความเสียหายทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมได้ทันการณ์ และการบริหารความคาดหวังของเกษตรกรและผู้บริโภคเพื่อสร้างความตระหนัก ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการผลิตการบริโภคไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมในอนาคต

๑) เฝ้าระวังและสื่อสารความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และประเมินคุณภาพระบบการบริหารจัดการ โดยวิเคราะห์แนวโน้มผลผลิตภาพการผลิต ปริมาณ/คุณภาพผลผลิต ประสิทธิภาพกลไกตลาด ต้นทุนและราคาสินค้า ภัยพิบัติ (อุทกภัย ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณน้ำฝน น้ำต้นทุน พื้นที่เพาะปลูก/เสี่ยงภัยพิบัติ) โรค แมลงศัตรูพืช (Active Surveillance)

๒) บริหารจัดการและควบคุมความเสี่ยง โดยขับเคลื่อนการทำการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้สินค้าคุณภาพมาตรฐานที่ดี (สัดส่วนเกรดคุณภาพ) ประสานผู้ว่าราชการจังหวัด และพาณิชย์จังหวัด ป้องกันกลไกตลาดไม่มีประสิทธิภาพ

๒.๕ ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บท ประเด็นการเกษตร

๑) ส่งเสริมเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ใช้ภูมิปัญญา เทคโนโลยี และนวัตกรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ สร้างเรื่องราว แหล่งกำเนิดของสินค้า (Story) สร้างตราสินค้า (Brand) สนับสนุนการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว ส่งเสริมการตลาดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และต่อยอดสู่มรดกทางการเกษตร รวมทั้งรวบรวม พันธุ์พืชพื้นถิ่น ผลิตภัณฑ์ และกระจายสู่เกษตรกรเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเพื่อการอนุรักษ์

๒) ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย : พัฒนาเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ ฮาลาล และมาตรฐานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พัฒนาระบบการตรวจรับรองแบบกลุ่มและรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการตรวจรับรองได้มากขึ้น ส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย และการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี รวมทั้งส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ

๓) ส่งเสริมเกษตรชีวภาพ : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ โดยเฉพาะสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช และเชื้อจุลินทรีย์ นำไปสู่การผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นการพัฒนาศรษฐกิจภาคการเกษตรจากฐานชีวภาพอันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา

๔) ส่งเสริมเกษตรแปรรูป : ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญา เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปเพื่อควบคุมคุณภาพ ยืดอายุของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร และวัตถุดิบให้มีคุณภาพ และเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และขยายช่องทางการตลาดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕) ส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง การทำเกษตรสมัยใหม่ และการใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะ ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทดแทนแรงงานที่ลดลงและการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากภาพถ่ายดาวเทียม ภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล และสารสนเทศทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อการวางแผน และปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเกษตรได้มากขึ้น

๖) ส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร : เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าและความมั่นคงอาหาร อาทิ ทรัพยากรน้ำ การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตร ทรัพยากรดิน การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรและสารสนเทศทางการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน และพัฒนายกระดับเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการเกษตร เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร สนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิต และการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต และส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพโลจิสติกส์เกษตรเพื่อลดการสูญเสีย ตลอดจนพัฒนาการผลิตเกลือทะเลไทย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

๒.๖ ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน : ให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรยุคใหม่ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ การขยายช่องทางการตลาด การสร้างการยอมรับในคุณภาพสินค้าผ่านตราสินค้า ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อกำหนดกิจกรรมการพัฒนาที่เหมาะสมในการพัฒนายกระดับแต่ละกลุ่ม พัฒนาทักษะกรรมการบริหาร วิสาหกิจชุมชน พัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ (ผู้ประกอบการ) ในการประกอบธุรกิจเชิงรุก สนับสนุน การดำเนินงานตามแผนธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย พัฒนาแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรแปรรูป รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อยกระดับการพัฒนา เกษตรกรไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรที่มีความเข้มแข็ง

๒.๗ ส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและชุมชน พัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้สามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พัฒนาฐานข้อมูล แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสร้างเครือข่าย และเชื่อมโยงข้อมูลเส้นทาง (Route Trip) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและชุมชน โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อน

๒.๘ ส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรด้วย BCG Model : ส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืนด้วยแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) จะทำให้ภาคการเกษตรปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการผลิตที่ยั่งยืนมากขึ้น เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างสมดุล เพื่อบรรลุเป้าหมาย ๓ สูง ได้แก่ ประสิทธิภาพสูง มาตรฐานสูง และรายได้สูง โดยใช้กระบวนการส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ ใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) ในการพัฒนาสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่ เพื่อยกระดับสู่เกษตรมูลค่าสูง เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของภาคเกษตร

๒.๙ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ : พัฒนาระดับการเกษตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละพื้นที่ โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง มีคุณภาพมาตรฐาน การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้

๒.๑๐ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตรต่างประเทศ : ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเกษตรต่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือ ทั้งกรอบทวิภาคี พหุภาคี และองค์กรต่างประเทศต่าง ๆ สนับสนุนการจัดแสดงสินค้าในต่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้าเกษตรของไทย ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้บริโภคในต่างประเทศ และเพิ่มโอกาสทางการตลาด พัฒนาเจ้าหน้าที่และเกษตรกรให้มีโอกาสเรียนรู้เทคนิค วิธีการ และแนวทางปฏิบัติที่ดีด้านการเกษตรของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาการเกษตรต่อไป ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกร รวมทั้งการขยายความร่วมมือด้านการเกษตรกับต่างประเทศ ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs)

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย

- ๓.๑ เกษตรกรได้รับการพัฒนาตามโครงการพระราชดำริและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓.๒ ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น
- ๓.๓ Young Smart Farmer และ Smart Farmer มีจำนวนเพิ่มขึ้น
- ๓.๔ องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๓.๑ เกษตรกรน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐
- ๓.๒ เกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๒๐๗,๑๙๕ ราย
- ๓.๓ Young Smart Farmer และ Smart Farmer เพิ่มขึ้น จำนวน ๕๘,๓๓๐ ราย
- ๓.๔ องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเศรษฐกิจพอเพียง

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : พัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร นักเรียน เกษตรกรต้นแบบ ครอบครัว กลุ่มองค์กร เครือข่าย และชุมชนในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ ผลสำเร็จของการดำเนินงาน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

๒) การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : การถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาทักษะ/องค์ความรู้ของเกษตรกร และพัฒนาต่อยอดให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ ส่งเสริมการทำการเกษตรบนพื้นที่สูง ส่งเสริมการปลูกไม้ผลไม่ยืนต้น/ไม้ผลไม่ยืนต้นเมืองหนาว ส่งเสริมการปลูกพืชผักเมืองหนาว/เกษตรแบบผสมผสาน ส่งเสริมเกษตรกรต้นแบบ พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรผู้นำ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นที่สูง

๓.๒ ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางธุรกิจของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

๑) วิเคราะห์ข้อเสนอโครงการของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และประสานอำนวยความสะดวกเพื่อการลงทุน (วิเคราะห์ความเป็นไปได้ด้านเทคนิค/เทคโนโลยี Lab Scale to Commercial Scale และระดับการใช้ประโยชน์ Utilization and Precision Skills)

๒) ความเป็นไปได้ด้านตลาด วิเคราะห์พฤติกรรมของตลาด/ผู้บริโภค ปริมาณความต้องการซื้อ (ปริมาณ คุณภาพมาตรฐาน คุณค่าของสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการ)

๓) ความไปได้ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณการจัดการ Food Loss, Food Waste, GHGs, Benefit/Cost การตรวจรับรองมาตรฐานระดับต่าง ๆ (มาตรฐานกระบวนการผลิต มาตรฐานสินค้า มาตรฐานอาหาร มาตรฐานสิ่งแวดล้อม มาตรฐานโรงงาน มาตรฐาน GHGs)

๔) ความเป็นไปได้ด้านการบริหารจัดการ เช่น โครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล การบริหารการเงินและบัญชี การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารองค์ความรู้ การกำกับดูแลและการนำองค์กรที่ดีเป็นต้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายด้านการเงินจากการลงทุนที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนการศึกษาประเมินความคุ้มค่าการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ ซึ่งมีโอกาสนำไปสู่การเป็นหนี้ การฟ้องร้อง บังคับคดี ยึดทรัพย์

๕) ประเมินศักยภาพองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน และกำหนดกิจกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของแต่ละกลุ่ม

๓.๓ สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร องค์กรเกษตรกร/มหาวิทยาลัย/เอกชน/ภาครัฐ

๑) สร้างโอกาสการเข้าถึงข้อมูลเพื่อการอธิบายปรากฏการณ์ อธิบายทิศทางในอนาคตที่ต้องเริ่มสร้างในวันนี้ เพิ่มช่องทางการสื่อสาร Two Way Communication เพื่อรับฟังความคิดเห็นในทุกแง่มุมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำความคิดเห็นมาวิเคราะห์ถ่วงถ่วง ทบทวน แก้ไขระงับยับยั้งปัญหา และพัฒนาโอกาสใหม่ที่ดีกว่าเดิม (Sharing Data Risk for Collaboration management และ Public Interest)

๒) เสริมสร้างการทำงานร่วมกันผ่านกลไกการขับเคลื่อนในระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ชุมชน ผ่านกระบวนการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น จังหวัด โดยบูรณาการร่วมระหว่างภาครัฐ (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ เพื่อให้สถาบันในระดับชุมชนได้มีแผนงานโครงการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งได้มีการศึกษาวิเคราะห์ ทดสอบสมมติฐานตามหลักวิชาการ และประชุมอภิปรายแบบฉันทามติ (Consensus) โดยเครือข่ายอาสาสมัครเกษตร ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

สินค้าเกษตร Smart Farmer/Young Smart Farmer แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

๓.๔ พัฒนาผลิตภัณฑ์และงานบริการ

๑) พัฒนาผลิตภัณฑ์ (Public Goods) และงานบริการ (Public Services) ของกรมส่งเสริมการเกษตรให้สามารถเข้าถึงได้ทุกโอกาส ทุกเวลา ทุกสถานที่ ตลอดจนตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มากที่สุด (เกิดประโยชน์สาธารณะ)

๒) จัดทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Public Goods : Agricultural Extension - Knowledge and Technology Transfer) และงานบริการ (Public Services) ขององค์กร

๓.๕ สร้างโครงข่ายระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net)

๑) สร้างโครงข่ายระบบการคุ้มครองทางสังคมเพื่อให้ความช่วยเหลือบรรเทาแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และเตรียมความพร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นการประกันมาตรฐานการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานให้แก่เกษตรกร

๒) การช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติด้านเกษตร

(๑) สร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ถึงผลกระทบจากภัยพิบัติด้านต่างๆ (ภัยธรรมชาติ เศรษฐกิจ ภัยโรคระบาด โรคอุบัติใหม่โรคอุบัติซ้ำ) และสร้างทักษะการเรียนรู้/พลิกฟื้น (Adaptation and Resilience) ให้แก่เกษตรกร/องค์กรเกษตรกรเพื่อการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบ

(๒) การเฝ้าระวังเชิงรุก การสื่อสารความเสี่ยงและความเข้าใจถึงผลกระทบและความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อครัวเรือนเกษตรกร รวมถึงการปรับตัวและการบรรเทา สร้างทักษะ Learning Skills and ESG Literacy for Resilience

(๓) การประเมินผลกระทบและความเสียหายทางเศรษฐกิจ การจัดทำแนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติตั้งแต่มองก่อนเกิดภัย เพื่อลดความเสียหายและให้เกษตรกรได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ได้แก่ ด้านการป้องกัน (Prevention) และด้านเตรียมความพร้อม (Preparation) เช่น การจัดทำแผนบริหารภัยพิบัติ การแจ้งเตือน การติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์การเกิดภัย ออกเยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำการดูแลรักษา ขณะเกิดภัย ด้านการเผชิญเหตุ (Response) เช่น ลงพื้นที่ติดตาม เยี่ยมเยียน เพื่อแนะนำวิธีการบรรเทาผลกระทบ การดูแลรักษาพืชระหว่างเกิดภัย

(๔) การรายงานพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและการเผชิญเหตุ รวมทั้งการสำรวจและรายงานความเสียหายเบื้องต้น หลังเกิดภัย ด้านการฟื้นฟู (Recovery) เช่น การสำรวจความเสียหายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนด การสนับสนุนพันธุ์พืช ชีวภัณฑ์ และปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเริ่มต้นการผลิตรอบใหม่ รวมทั้งคำแนะนำการดูแลแปลงเกษตรหลังเกิดภัย เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตให้เกษตรกรมีอาหารบริโภคในครัวเรือนและสร้างรายได้ในระยะสั้น รวมทั้งเร่งรัดดำเนินการในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร

๓) การประกันภัยพืชผลทางการเกษตร

(๑) บริหารจัดการความเสี่ยงด้านภัยพิบัติในการทำการเกษตร โดยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรจากผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อวางแผนรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที และช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สร้างความมั่นคงทางรายได้ให้เกษตรกร

(๒) พัฒนาแนวทางการนำระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการประกันภัยพืชผล ให้แก่เกษตรกร ยกระดับมาตรฐานการประกันภัยด้านการเกษตรด้วยการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลอย่างยั่งยืน มีความถูกต้อง แม่นยำ โดยใช้เทคโนโลยีดาวเทียมสำรวจทรัพยากรโลก เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลขนาดใหญ่

(๓) สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าร่วมการประกันภัยพืชผลมากขึ้น เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงของเกษตรกรให้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพการเกษตรต่อไปได้ และช่วยลดภาระทางการคลังของภาครัฐในการจ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรในระยะยาว

๓.๖ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรี๊องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer)

๑) พัฒนา ๕ ทักษะสำคัญของเกษตรกรไทย

(๑) Growth Mindset & Anti Fragile : ความพยายามและการฝึกฝน มีความสามารถในการต้านทานความเปราะบาง

(๒) Learning Skills : เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ

(๓) Financial Literacy : กระจายความเสี่ยงทางการเงิน การจัดสรรและการบริหารเงิน

(๔) Digital Literacy : ความสามารถในการเข้าใจ เข้าถึง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้

(๕) ESG Literacy for Resilience : Environment Social Governance : ความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล

๒) ขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย Young Smart Farmer เพิ่มเติมวิชาการเฉพาะด้านหรือแนะนำแหล่งความรู้ วิชาการ และเทคโนโลยี ที่เหมาะสม และเพิ่มทักษะในการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรที่มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตร และการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๓) พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) พัฒนาเกษตรกรปราดเปรี๊องต้นแบบ (Smart Farmer Model) และเสริมสร้างศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ และพัฒนายกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรที่มีศักยภาพ สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

๔) เชื่อมโยงเครือข่าย Smart Farmer และ Young Smart Farmer มีการจัดแสดงผลงานและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้ประกอบการระดับเขต และระดับประเทศ

๓.๗ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หรือกลุ่มยุวเกษตรกร

๒) ใช้กระบวนการกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง การแก้ไขปัญหา และบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและผลิตภัณฑ์ พัฒนาช่องทางการตลาด เกิดเครือข่ายทั้งในเชิงธุรกิจและสังคม และสามารถบริหารจัดการกองทุน นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็ง เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้

๓.๘ ส่งเสริมบทบาทเกษตรกรสูงวัยและการเข้าสู่สังคมสูงอายุของภาคการเกษตร

๑) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรสูงวัย และผู้ที่เกษียณอายุจากการประกอบอาชีพอื่นที่มีความสนใจในด้านการเกษตร ให้มีความรู้และทักษะ สามารถสร้างรายได้จากการทำการเกษตรและพึ่งพาตนเองได้

๒) สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของเกษตรกรสูงวัยทั้งในด้านการเกษตร และการบริหารจัดการ และมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาสู่เยาวชนเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ในชุมชน นำไปสู่การพัฒนาการเกษตร สร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชน สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่า รวมทั้งพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรสามารถปรับตัวในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมสูงวัย

๓.๙ สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในพื้นที่

๑) พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร ทั้งเครือข่ายอาสาสมัครเกษตร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร วิสาหกิจชุมชน และแปลงใหญ่ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกันในพื้นที่

๒) พัฒนาให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานและประสานการดำเนินงาน กระจายเทคโนโลยี และเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเครือข่ายดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันและสามารถรองรับการส่งเสริมการเกษตรผ่านระบบดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑๐ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑) จัดทำแผนการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ (Area - based) ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งในมิติพื้นที่ - คน - สินค้า จัดทำโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหา (Pain Point) ของเกษตรกรและชุมชนเกษตรนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง และความยั่งยืนของภาคเกษตรได้อย่างแท้จริง

๒) บูรณาการการทำงานและงบประมาณจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งงบประมาณจังหวัดและท้องถิ่น (Area) งบประมาณตามบทบาทภารกิจของหน่วยงาน (Function) และงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญ (Agenda)

๓.๑๑ ส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน

๑) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรให้แก่เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน โดยส่งเสริมการปลูกพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เสริมสร้างความรู้ในการผลิต เพื่อสร้างรายได้ และเป็นอาหารสำหรับบริโภคในครัวเรือน และเพื่อเป็นการลดรายจ่าย ดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒) สนับสนุนการปลูกไม้ยืนต้น มุ่งเน้นให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม เกิดการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการบุกรุกที่ดินและความมั่นคง

๓.๑๒ สร้างความมั่นคงด้านอาหารและความเข้มแข็งของชุมชน

๑) ส่งเสริมการสร้าง ความมั่นคงด้านอาหารของชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงอาหารของคนในชุมชนในทุกสถานการณ์ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ส่งเสริมการผลิต แปรรูปและถนอมอาหาร การบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการ ส่งเสริมสุขอนามัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกร

๒) ส่งเสริมการตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ทั้งตลาด online และ offline การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน (barter trade) และการแบ่งปันอาหาร

๓) เตรียมความพร้อมรองรับภาวะวิกฤตโดยจัดตั้งกองทุนอาหาร/จัดระบบคลังอาหาร และการกระจายอาหารของชุมชน รวมถึงการจัดตั้งโรงครัวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้สมาชิกในชุมชนทุกคนมีอาหารบริโภค รวมทั้งจัดระบบการสำรองพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ชุมชน สร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้อยู่รอดได้ในภาวะวิกฤต ชุมชนฟื้นตัวได้เร็ว สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้ตามปกติหลังจากผ่านพ้นภาวะวิกฤต

๓.๑๓ พัฒนาและเตรียมกำลังคนเข้าสู่ภาคการเกษตร

๑) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจในการเกษตร ให้มีทัศนคติที่ดีต่อภาคการเกษตร ซึ่งมีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความรู้ และทักษะวิชาการด้านการเกษตร การบริหารจัดการธุรกิจเกษตร และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการสนับสนุนการทำงาน เบื้องต้น

๒) พัฒนาโดยยึดหลักการให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by doing) และสนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร จากรุ่นสู่รุ่นเพื่อสืบทอดอาชีพการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

๔.๑ ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๔.๑ ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร จำนวน ๓๓๕,๕๖๐ ไร่

แนวทางการพัฒนา

๔.๑ ประเมินความเสี่ยงภาคการเกษตรเพื่อการบริหารความเสี่ยงและความเสียหายจาก Climate Change

๑) ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินความเสี่ยง และบริหารความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โลก (Climate Change) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความเสื่อมโทรมของดิน น้ำ ความสมดุลระบบนิเวศน์ ภัยน้ำท่วม ภัยแล้ง อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ โรค แมลงศัตรูพืช

๒) สร้างและพัฒนามาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้า และมาตรฐานสินค้าที่สะท้อนหรือแสดง ถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจสำหรับผู้บริโภค (Consumer Preference) เช่น Carbon Footprint, Water Footprint, Human Rights

๓) การเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ ปรับตัวต่อผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Adaptation) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มแหล่งดูดซับก๊าซเรือนกระจก (Climate Change Mitigation) และการสร้างขีดความสามารถด้านการ บริหารจัดการ (Enabling Environment on Climate Change Management)

๔.๒ ส่งเสริมการลดการเผาและสร้างห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๑) สร้างความตระหนักรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อให้เห็นความสำคัญของปัญหาการเปลี่ยนแปลง สภาพอากาศที่มีผลกระทบต่อภาคการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรเกิดการปรับตัว ส่งเสริมการปรับตัวและบรรเทา ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ด้วยหลักการ 3Rs (1) Re-Habit สร้างความเข้าใจควบคุมมาตรฐานทางเศรษฐศาสตร์ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมปลูกพืชเป็นการปลูกแบบไม่เผา เพิ่มสินค้าคาร์บอนต่ำภายใต้มาตรฐาน GAP PM.2.5 Free (2) Replace with Perennial Crops ปรับเปลี่ยนชนิดและวิธีการปลูกพืชบนพื้นที่สูงจากพืชไร่เป็นสวนไม้ผล แบบผสมผสาน (3) Replace with Alternate Crops ปรับเปลี่ยนชนิดและวิธีการปลูกพืชบนพื้นที่ราบ โดยปรับเปลี่ยนพืชทางเลือกบนพื้นที่ราบ รวมทั้งสร้างความยั่งยืนกับการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มาตรการจูงใจเกษตรกรแบบมีเงื่อนไข การจัดการการเผาในพื้นที่การเกษตร ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่ม สมดุลของระบบนิเวศน์ โดยวัดจากพื้นที่ทำเกษตรกรรมแบบ Climate Smart Agriculture (CSA) RSPO, EUDR

๒) ส่งเสริมให้เกษตรกรลดการเผาในพื้นที่การเกษตร และสร้างห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น การนำวัสดุเหลือใช้จากการปลูกข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน ไปสู่อุตสาหกรรมพลังงานชีวมวล วัสดุชีวภาพ ฯลฯ

๓) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ให้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเผาในพื้นที่การเกษตร นำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีทดแทนการเผา ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมให้มีการจัดการและใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทั้งการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้เป็นปัจจัยในกระบวนการผลิต และผลิตพลังงานชีวมวล เป็นการเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ โดยใช้กลไกของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) หรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่

๔) ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากเดิมสู่การทำการเกษตรปลอดการเผาและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยเทคโนโลยีดาวเทียมชี้พื้นที่เผาซ้ำซาก พัฒนาระบบแจ้งเตือนเกษตรกรรายบุคคลในการจัดการเศษวัสดุหลังเก็บเกี่ยว (Personal – notification System) ในการจัดการเศษวัสดุหลังเก็บเกี่ยว ผ่านแอปพลิเคชัน Farmbook และทะเบียนเกษตรกรออนไลน์ (e-Form)

๕) สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชน และสร้างเครือข่ายปลอดการเผา

๖) สนับสนุนการขับเคลื่อน พ.ร.บ. อากาศสะอาด ดำเนินมาตรการงดการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ให้ความร่วมมือปรับเปลี่ยนจากการเผาไปใช้วิธีอื่น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรอย่างยั่งยืน และเตรียมความพร้อมรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด ศึกษาแนวทางการซื้อขายคาร์บอนเครดิตในภาคการเกษตรเพื่อนำไปสู่การเกษตรแบบ Low Carbon แบบยั่งยืน

๔.๓ ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเกษตรกรรมยั่งยืน

๑) ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้น/ไม่มีค่าในพื้นที่เกษตรกรรม เพิ่มพื้นที่สีเขียว เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๒) ปรับระบบการผลิตและการจัดการฟาร์มเพื่อให้การพัฒนาภาคการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจ และปรับพฤติกรรมทำการเกษตรให้เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการทำการเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Go Green) เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Green House Gas : GHG) จากกระบวนการผลิต และสนับสนุนการก้าวสู่เป้าหมาย Net Zero

๓) ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการดินและปุ๋ย การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การให้น้ำตามความต้องการของพืช ปรับพื้นที่นาด้วยระบบเลเซอร์ การทำนาเปียกสลับแห้ง เป็นต้น

๔) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับมาตรการ EUDR (European Union Deforestation-free Regulation) โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ๗ ประเภท ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เนื้อโค โกลี กาแฟ ถั่วลิสง ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากสินค้าโภคภัณฑ์เหล่านี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายห้ามการทำลายป่าของสหภาพยุโรป หรือ EUDR ซึ่งเป็นกฎหมายที่ต้องการจำกัดการทำลายป่าที่เกิดขึ้นทั่วโลกของสหภาพยุโรป (EU)

๕) ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ (เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ วนเกษตร เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่) บริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน โดยผลิตพืชที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ ใช้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตและความต้องการของตลาด พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้ทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด และส่งเสริมการผลิตชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืช (โรคพืช แมลงศัตรูพืช)

๔.๔ ส่งเสริมการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมเมือง

๑) ส่งเสริมการเกษตรแนวตั้ง (Vertical Farming) เลือกชนิดพืชที่มีมูลค่าสูงในการทำการเกษตรแนวตั้ง ส่งเสริมเกษตรเขตเมืองอัจฉริยะ (Urban Agriculture) ตามนโยบาย “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” พัฒนาพื้นที่เขตเมืองที่รกร้างว่างเปล่า หรือพื้นที่ทำการเกษตรที่ใช้ประโยชน์ไม่เต็มประสิทธิภาพ

๒) วางแผนออกแบบฟาร์มโมเดลต้นแบบเกษตรเขตเมือง (Matching) ที่สอดคล้องกับตลาด สามารถเพิ่มรายได้จากพื้นที่การเกษตรในเขตเมือง เกิดความมั่นคงทางอาหารควบคู่กับการรักษาสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

เป้าหมาย

- ๕.๑ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรเป็น Smart Officer เพิ่มขึ้น
- ๕.๒ มีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์กรเพิ่มขึ้น
- ๕.๓ กรมส่งเสริมการเกษตรมีขีดสมรรถนะด้านดิจิทัลสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว
- ๕.๔ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื้อสัตย์สุจริต

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๕.๑ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรเป็น Smart Officer ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด
- ๕.๒ กระบวนการและบริการของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ปรับเปลี่ยนมาใช้ การเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่น หรือระบบงานอื่น ผ่านระบบ e-service หรือ Government Digital Services หรือพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลใหม่ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒๕ กระบวนการ
- ๕.๓ คะแนนผลการประเมินสถานะในการเป็นระบบราชการ ๔.๐ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับเป้าหมายขั้นสูง
- ๕.๔ กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (๙๐ คะแนนขึ้นไป)

แนวทางการพัฒนา

๕.๑ พัฒนางค์กรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การปฏิบัติงาน ระบบโครงสร้างองค์กร ความผูกพันและทัศนคติในการทำงานของทุกคนในองค์กร

(๑) สร้างและพัฒนาให้ทุกคนเป็นผู้นำแบบ Adaptive Leadership : ผู้นำที่จะนำพาองค์กรและทีมงานก้าวข้ามการเปลี่ยนแปลง สามารถแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

(๒) สร้างพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Collaboration Areas) ด้วยการออกแบบสร้างกระบวนการทำงานร่วมกัน (Enhance) ใช้ทรัพยากรร่วมกัน แบ่งปันข้อมูลความเสี่ยง (Sharing Data Risk) รับฟังความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยง มีพื้นที่ความรับผิดชอบการบริหารจัดการ (Enable) ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและร่วมผลักดันองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความเต็มใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เกี่ยงงอน หรือกล่าวโทษกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน (Empathy) ที่สำคัญทุกคนควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กร กำหนดทิศทาง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนรับผิดชอบต่อเป้าหมายตัวชี้วัดการพัฒนาร่วมกัน (Engagement)

(๓) สื่อสารภายในองค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมาย วิธีการบรรลุเป้าหมาย แผนการปฏิบัติงาน ตัวชี้วัด และความเสี่ยงด้านต่าง ๆ (ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/วิธีการ การดำเนินงาน กฎหมาย ระเบียบ และเศรษฐกิจการเกษตรระดับมหภาค/จุลภาค) และการสร้างช่องทางให้บุคลากรมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

(๔) สร้างแรงจูงใจในการทำงาน ด้วยการจัดให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนการทำงานแบบ Collaboration และลดโอกาสการเกิดอาการ Toxic Work Place, Burnout, Quiet Quitting

(๕) ประเมินผลการทำงานด้าน Performance Operation และ Competency ทั้งระดับองค์กร และระดับบุคคล ด้วยการวิเคราะห์ห่ออกแบบกำหนดตัวแปร ตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพ และสะท้อนความเชื่อมั่นในแต่ละขั้นตอนการทำงาน OKRs และสะท้อนความสำเร็จในปัจจุบัน/อนาคต KPIs

(๖) การตรวจสอบเพื่อให้คำปรึกษาและสร้างความเชื่อมั่นว่าองค์กรจะสามารถสร้างคุณค่า และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

(๗) พัฒนาและบริหารทรัพยากรบุคคล ผ่านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การเพิ่มระดับการเรียนรู้ด้วย Education Technology การบันทึกข้อมูลและการประเมิน performance ระดับบุคคล การเฝ้าระวังความเสี่ยงด้าน Toxic Workplace & Mentality Health เป็นต้น

(๘) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ Digital Office & Digital Culture ด้วยการออกแบบสถาปัตยกรรมดิจิทัล การมุ่งสู่ Digital Documents การกำหนดตัวแปร การจัดการข้อมูล (การเก็บรวบรวม ความถี่ ผู้เก็บ ผู้ส่งเคราะห์ และแปรผล predictive analytics) การแบ่งปันข้อมูลความเสี่ยงขององค์กร เพื่อการตระหนักและการร่วมกันบริหารความเสี่ยง รวมถึงการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เช่น ROI

๕.๒ มุ่งพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรสู่การเป็น Digital DOAE และพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเกษตร

ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานภายในองค์กรให้เป็นดิจิทัล พัฒนาระบบฐานข้อมูล (Big Data) และเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างคลังความรู้ทางการเกษตร พัฒนาระบบบริการและแพลตฟอร์มดิจิทัล ในการส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในองค์กร และการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่มีอยู่เพื่อสนับสนุนการทำงานและการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร พัฒนาให้บริการในรูปแบบออนไลน์ พัฒนาระบบการทำงานและโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลเพื่ออนาคตที่ดีกว่า เช่น ระบบ Cloud ระบบเครือข่าย/โครงข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบ Big Data ระบบ e Signature ระบบ Cyber Platform ระบบ GIS ระบบ AI เป็นต้น

๕.๓ ปรับระบบและวิธีการทำงาน

ปรับวิธีการทำงานโดยใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น ทั้งการอบรมเกษตรกร การศึกษาดูงาน การประชุม/สัมมนา การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การจัดคลินิกเกษตร การจัดงาน Field Day การจัดงานมหกรรมแสดงสินค้า การจัดเวทีชุมชน และการจัดเวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ โดยยังคงยึดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการเป็นสำคัญ รวมทั้งปรับระบบส่งเสริมการเกษตรให้มีความยืดหยุ่นและสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนงานได้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนติดตามและประเมินผลโครงการ และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๕.๔ พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับ และสร้างโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพ

พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน พัฒนาศักยภาพตามแผนพัฒนารายบุคคล (IDP) ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ผ่าน e-Learning และเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา ปรับแนวความคิดในการทำงานแบบ Growth mindset เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัลร่วมกับสถาบันการศึกษา พัฒนาให้ทุกคนเป็นผู้นำแบบ Adaptive Leadership ที่จะนำพาองค์กรก้าวข้ามการเปลี่ยนแปลงสามารถแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี รวมทุกคนให้เป็นหนึ่ง เกิดพลังในการผลักดันองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความเต็มใจและรับผิดชอบต่อนโยบายตัวชี้วัดการพัฒนาองค์กรร่วมกัน พัฒนาด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลให้พร้อมรองรับการขับเคลื่อนองค์กร ทั้งการวางแผนอัตรากำลัง และการสืบทอดตำแหน่ง การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ และการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

๕.๕ พัฒนาลำโพงให้เป็น Smart Office

พัฒนาลำโพงให้เป็น Smart Office เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่เกษตรกร โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ยานพาหนะ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมในการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ให้รองรับการใช้งานเชิงดิจิทัล รวมทั้งพัฒนาและจัดระบบการทำงานส่งเสริมการเกษตรและการให้บริการ เพื่อให้สามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการให้บริการที่สำนักงาน การให้บริการทางออนไลน์ และการเข้าถึงเกษตรกรในพื้นที่ด้วยหน่วยบริการเคลื่อนที่

๕.๖ พัฒนางค์กรสู่ระบบราชการ ๔.๐ และปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสม

ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อบูรณาการสู่ระบบราชการ ๔.๐ พัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรให้เป็นหน่วยงานภาครัฐที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย ปรับเปลี่ยนงานบริการให้เป็นระบบ e - Service และพร้อมส่งมอบบริการที่มีคุณภาพให้กับเกษตรกร ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรให้ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต ยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คำนึงถึงความเท่าเทียมของกลุ่มทางสังคม และมีความพร้อมในการรับการตรวจสอบ รวมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กรและออกแบบระบบบริหารงานใหม่ให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว กระชับ ทันสมัย สามารถตอบสนองต่อการบริหารเปลี่ยนแปลงได้ในทุกมิติ มีขนาดที่เหมาะสมกับภารกิจ สามารถปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ โครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารงาน รวมทั้งวางกฎระเบียบเองได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เน้นการทำงานแบบบูรณาการและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทุกภาคส่วน และสามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างคุณค่าในการทำงาน

๕.๗ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรของบุคลากรในทุกสายงานเพื่อยกระดับงานส่งเสริมการเกษตรตามแผนปฏิบัติการวิจัยของกรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนการจัดเวทีวิชาการในทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในงานประจำ (Routine to Research : R2R) และการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ และขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรบนฐานองค์ความรู้และหลักวิชาการ รวมทั้งกำหนดโจทย์วิจัยและวางแผนการวิจัยแห่งอนาคตร่วมกันระหว่างเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร/มหาวิทยาลัย/เอกชน/ภาครัฐ เพื่อให้ได้ผลการทดสอบระดับ Lab Scale ไปใช้ในการทดสอบต่อระดับ Commercial Scale

๕.๘ สร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์

สร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรผ่านสื่อและช่องทางต่าง ๆ ในรูปแบบที่น่าสนใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น ทั้งเกษตรกร บุคลากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

บทที่ ๔

โครงการส่งเสริมการเกษตรในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

โครงการเป็นองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี โดยมีการจัดทำความเชื่อมโยงกับเป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการดำเนินโครงการ การรายงานผลการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลโครงการ โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๔.๑ โครงการและงบประมาณในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) เป็นการแสดงให้เห็นภาพรวมโครงการที่กรมส่งเสริมการเกษตรจะดำเนินการในระยะ ๕ ปี โดยจำแนกตามกลยุทธ์ทั้ง ๕ กลยุทธ์ ส่วนการกำหนดงบประมาณและค่าเป้าหมายในแต่ละตัวชี้วัด เป็นการประมาณการเท่านั้น อย่างไรก็ตาม โครงการดังกล่าวสามารถทบทวนและปรับเปลี่ยนได้ในแต่ละปี ทั้งการปรับเปลี่ยนกิจกรรม/วิธีการดำเนินงานภายใต้โครงการเดิม การยกเลิกโครงการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ และไม่สามารถตอบเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้ และการจัดทำโครงการใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบาย

๔.๒ ความเชื่อมโยงของโครงการส่งเสริมการเกษตรกับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

เนื่องจากระบบการจัดทำแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในปัจจุบัน กำหนดให้ ๑ โครงการสามารถตอบได้เพียง ๑ เป้าหมายเท่านั้น แต่ในการจัดทำโครงการของกรมส่งเสริมการเกษตรมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาโครงการในลักษณะบูรณาการ ครอบคลุมการพัฒนาในหลายมิติ และสามารถตอบได้หลายเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร “เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น” ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงได้จัดทำความเชื่อมโยงของโครงการส่งเสริมการเกษตรกับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่แต่ละโครงการต้องดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ โครงการและงบประมาณในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร											
เป้าหมาย						ตัวชี้วัด					
๑.๑ เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีรายได้เพิ่มขึ้น						๑.๑ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพจังหวัดชายแดนใต้มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕					
โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่	๓,๗๐๐	๓,๗๐๐	๒,๕๙๐	๒,๕๙๐	๒,๕๙๐	ราย	๑๒.๒๒๖๗	๑๒.๒๒๖๕	๑๑.๗๖๗๕	๑๑.๗๖๗๕	๑๑.๗๖๗๕

กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต										
เป้าหมาย						ตัวชี้วัด				
๒.๑ สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒.๒ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒.๓ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒.๔ สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒.๕ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ๒.๖ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น ๒.๗ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น ๒.๘ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น ๒.๙ วิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒.๑๐ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น						๒.๑ มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี ๒.๒ มูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ๒.๓ มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ แมลงเศรษฐกิจ และสินค้าเกษตรจากฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ๒.๔ มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ๒.๕ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม/แปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ๒.๖ มูลค่าผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ๒.๗ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ ๒.๘ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๒ ๒.๙ วิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ ต่อปี ๒.๑๐ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐				

โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	๑,๕๕๐	๑,๖๐๐	-	-	-	ราย	๓๕.๙๐๙๔	๓๖.๙๑๑๐	-	-	-
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์	-	-	๑,๖๓๐	๑,๖๓๐	๑,๖๓๐	ราย	-	-	๓๖.๘๙๗๕	๓๖.๘๙๗๕	๓๖.๘๙๗๕
โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	-	-	-	ราย	๒๘.๘๖๗๐	๓๐.๑๕๓๘	-	-	-
โครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	-	-	๓๕,๒๘๐	๓๕,๒๘๐	๓๕,๒๘๐	ราย	-	-	๙๔.๓๗๙๖	๙๔.๓๗๙๖	๙๔.๓๗๙๖
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ	๑,๘๑๐	๑,๘๑๐	-	-	-	ราย	๑๑.๔๑๘๕	๖.๐๗๒๕	-	-	-
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ	-	-	๑,๘๑๐	๑,๘๑๐	๑,๘๑๐	ราย	-	-	๖.๕๒๓๑	๖.๕๒๓๑	๖.๕๒๓๑
โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร	๑,๒๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	ปี๖๖ ต้น/ชุด ปี๖๗ ต้น/ ท่อน/ซอง/ กิโลกรัม	๔๓.๐๓๖๒	๒๔.๙๖๓๐	-	-	-
โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับความมั่นคงด้านอาหาร	-	-	๔,๕๙๐,๐๐๐	๔,๕๙๐,๐๐๐	๔,๕๙๐,๐๐๐	หน่วย	-	-	๕๖.๒๓๔๐	๕๖.๒๓๔๐	๕๖.๒๓๔๐
โครงการ ๑ อำเภอ ๑ แปลงเกษตรอัจฉริยะ	๑๐	๕	-	-	-	แปลง	๙.๙๖๑๖	๖.๖๒๕๕	-	-	-

โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานและบริการมูลค่าสูง	-	-	๗๐๐	๗๐๐	๗๐๐	แปลง	-	-	๓๑.๗๒๕๕	๓๑.๗๒๕๕	๓๑.๗๒๕๕
โครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร	๖,๒๐๐,๐๐๐	๖,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	ครัวเรือน	๑๐๐.๗๗๐๙	๖๑.๘๒๑๔	-	-	-
โครงการทะเบียนเกษตรกรและบริหารจัดการสารสนเทศการเกษตรด้านพืช	-	-	๖,๐๐๐,๐๐๐	๖,๐๐๐,๐๐๐	๖,๐๐๐,๐๐๐	ครัวเรือน	-	-	๗๗.๓๓๖๔	๗๗.๓๓๖๔	๗๗.๓๓๖๔
โครงการพัฒนาเกษตรกรมั่งคั่งยั่งยืน	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	-	-	-	ราย	๖.๘๑๖๐	๖.๗๗๘๕	-	-	-
โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	๒,๐๐๐	๑,๘๐๐	-	-	-	แปลง	๒๐๘.๔๘๙๖	๑๙๔.๖๖๗๗	-	-	-
โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	-	-	-	ราย	๔๗.๙๓๑๒	๔๗.๗๐๐๐	-	-	-
โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนการผลิต	-	-	๑,๘๐๐	๑,๘๐๐	๑,๘๐๐	แปลง	-	-	๒๐๘.๑๖๙๖	๒๐๘.๑๖๙๖	๒๐๘.๑๖๙๖
โครงการพัฒนาประสิทธิภาพโลจิสติกส์เกษตรเพื่อลดการสูญเสีย	๘๔๐	-	-	-	-	ราย	๖.๐๙๗๑	-	-	-	-
โครงการตลาดเกษตรกร	-	๗๗	๗๗	๗๗	๗๗	จังหวัด	-	๖.๐๘๕๑	๖.๙๗๔๘	๖.๙๗๔๘	๖.๙๗๔๘
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๑๘,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	-	-	-	ราย	๔๓.๓๖๖๕	๔๓.๒๖๖๒	-	-	-
โครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตสินค้าเกษตร	-	-	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	ราย	-	-	๓๒.๗๔๐๐	๓๒.๗๔๐๐	๓๒.๗๔๐๐

โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการพัฒนาศักยภาพ กระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	๕,๐๐๐	๒,๔๐๐	-	-	-	ราย	๑๐.๕๑๘๐	๑๐.๓๐๘๐	-	-	-
โครงการบริหารจัดการการผลิต สินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อ การบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map)	๒,๙๒๐	๒,๕๕๐	-	-	-	ไร่	๑๖.๐๒๙๔	๑๓.๕๖๐๐	-	-	-
โครงการปรับปรุงผลิตภาพการใช้ ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากร ตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหาร จัดการเชิงรุก	-	-	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	ไร่	-	-	๗.๖๘๒๙	๗.๖๘๒๙	๗.๖๘๒๙
โครงการส่งเสริมการขยายผล เทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตร ที่เหมาะสมเชิงพื้นที่	-	-	๑๘	๑๘	๑๘	แปลง	-	-	๑๑.๐๐๒๓	๑๑.๐๐๒๓	๑๑.๐๐๒๓
โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชน	๑,๑๐๐	๑,๑๐๐	-	-	-	แห่ง	๓๙.๘๑๑๙	๓๕.๑๐๐๖	-	-	-
โครงการส่งเสริมการจัดตั้งและ บริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรฐาน ชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๐	๓๐	-	-	-	แห่ง	๑๐.๓๔๒๐	๑๐.๒๘๐๑	-	-	-
โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้า เกษตร	๑๕๔	๑๕๔	-	-	-	แห่ง	๗.๒๘๕๗	๗.๒๘๕๗	-	-	-
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชน	๕๖	๕๖	-	-	-	แหล่ง	๓.๓๓๗๘	๒.๑๖๙๖	-	-	-
โครงการส่งเสริมและพัฒนา ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	-	-	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	แห่ง	-	-	๕๓.๕๘๘๓	๕๓.๕๘๘๓	๕๓.๕๘๘๓
โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกล ทางการเกษตร	๔,๓๐๐	๔,๓๐๐	-	-	-	ราย	๕.๓๑๗๓	๕.๓๕๗๐	-	-	-

โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกันของชุมชน	๖	๘	-	-	-	เครือข่าย	๑.๙๑๑๐	๒.๐๔๘๐	-	-	-
โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	๑๕,๔๐๐	๑๕,๔๒๐	-	-	-	ราย	๑๐.๓๔๒๐	๑๐.๒๕๔๔	-	-	-
โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	-	-	-	ราย	๓.๙๓๓๘	๓.๙๒๗๕	-	-	-

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย							ตัวชี้วัด				
๓.๑ เกษตรกรได้รับการพัฒนาตามโครงการพระราชดำริและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ๓.๒ ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น ๓.๓ Young Smart Farmer และ Smart Farmer มีจำนวนเพิ่มขึ้น ๓.๔ องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น							๓.๑ เกษตรกรน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ๓.๒ เกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๒๐๗,๑๙๕ ราย ๓.๓ Young Smart Farmer และ Smart Farmer เพิ่มขึ้น จำนวน ๕๘,๓๓๐ ราย ๓.๔ องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐				
โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	๒,๐๐๐	-	-	-	-	ราย	๒.๘๑๒๐	-	-	-	-
โครงการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน	-	๒,๐๐๐	-	-	-	ราย	๒.๘๑๒๐	๒.๘๐๙๗	-	-	-
โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑๒,๘๔๐	๑๒,๘๔๐	๑๘,๐๖๕	๑๘,๐๖๕	๑๘,๐๖๕	ราย	๖๔.๕๒๘๑	๖๕.๑๑๘๓	๗๓.๒๐๘๙	๗๓.๒๐๘๙	๗๓.๒๐๘๙

โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	๑๑,๗๗๕	๑๑,๖๓๕	-	-	-	ราย	๓๓.๑๗๗๘	๓๔.๕๔๕๓	-	-	-
โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer))	-	-	๑๑,๖๔๐	๑๑,๖๔๐	๑๑,๖๔๐	ราย	-	-	๓๔.๓๓๕๕	๓๔.๓๓๕๕	๓๔.๓๓๕๕
โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	๕๕๖	๖๑๖	-	-	-	กลุ่ม	๑๙.๔๒๘๓	๒๕.๒๔๐๗	-	-	-
โครงการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคอนแบบชีเป้า (TPMAP)	-	๑๒๐	-	-	-	ราย	-	๑.๖๒๔๒	-	-	-
โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	-	-	๑๐,๕๑๕	๑๐,๕๑๕	๑๐,๕๑๕	ราย	-	-	๓๑.๐๘๑๑	๓๑.๐๘๑๑	๓๑.๐๘๑๑
โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๖,๔๖๐	๓๕,๒๘๐	๘,๘๒๐	๘,๘๒๐	๘,๘๒๐	ราย	๑๔๘.๒๓๐๒	๑๕๓.๔๙๕๙	๖๖.๐๕๐๖	๖๖.๐๕๐๖	๖๖.๐๕๐๖
โครงการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้บริการทางการเกษตร	-	-	๓,๖๐๐	๓,๖๐๐	๓,๖๐๐	ราย	-	-	๑๒.๒๒๘๑	๑๒.๒๒๘๑	๑๒.๒๒๘๑
โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๑,๘๐๐	๑,๘๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	ราย	๒.๙๐๐๐	๒.๙๐๐๐	๓.๑๑๐๐	๓.๑๑๐๐	๓.๑๑๐๐
โครงการส่งเสริมเคหกิจเกษตรในครัวเรือนเกษตรสูงวัย	๑,๐๗๘	๑,๐๗๘	-	-	-	ราย	๔.๔๒๐๐	๔.๔๒๗๕	-	-	-

กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย							ตัวชี้วัด				
๔.๑ ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร							๔.๑ ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร จำนวน ๓๓๕,๕๖๐ ไร่				
โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร	๗๐,๕๖๐ (๑๗,๖๔๐)	๖๑,๖๐๐ (๑๕,๔๐๐)	-	-	-	ไร่ (ราย)	๙.๗๑๙๖	๙.๖๔๔๐	-	-	-
โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	-	-	๖๗,๘๐๐ (๑๖,๕๐๐)	๖๗,๘๐๐ (๑๖,๕๐๐)	๖๗,๘๐๐ (๑๖,๕๐๐)	ไร่ (ราย)	-	-	๓๑.๗๓๕๖	๓๑.๗๓๕๖	๓๑.๗๓๕๖

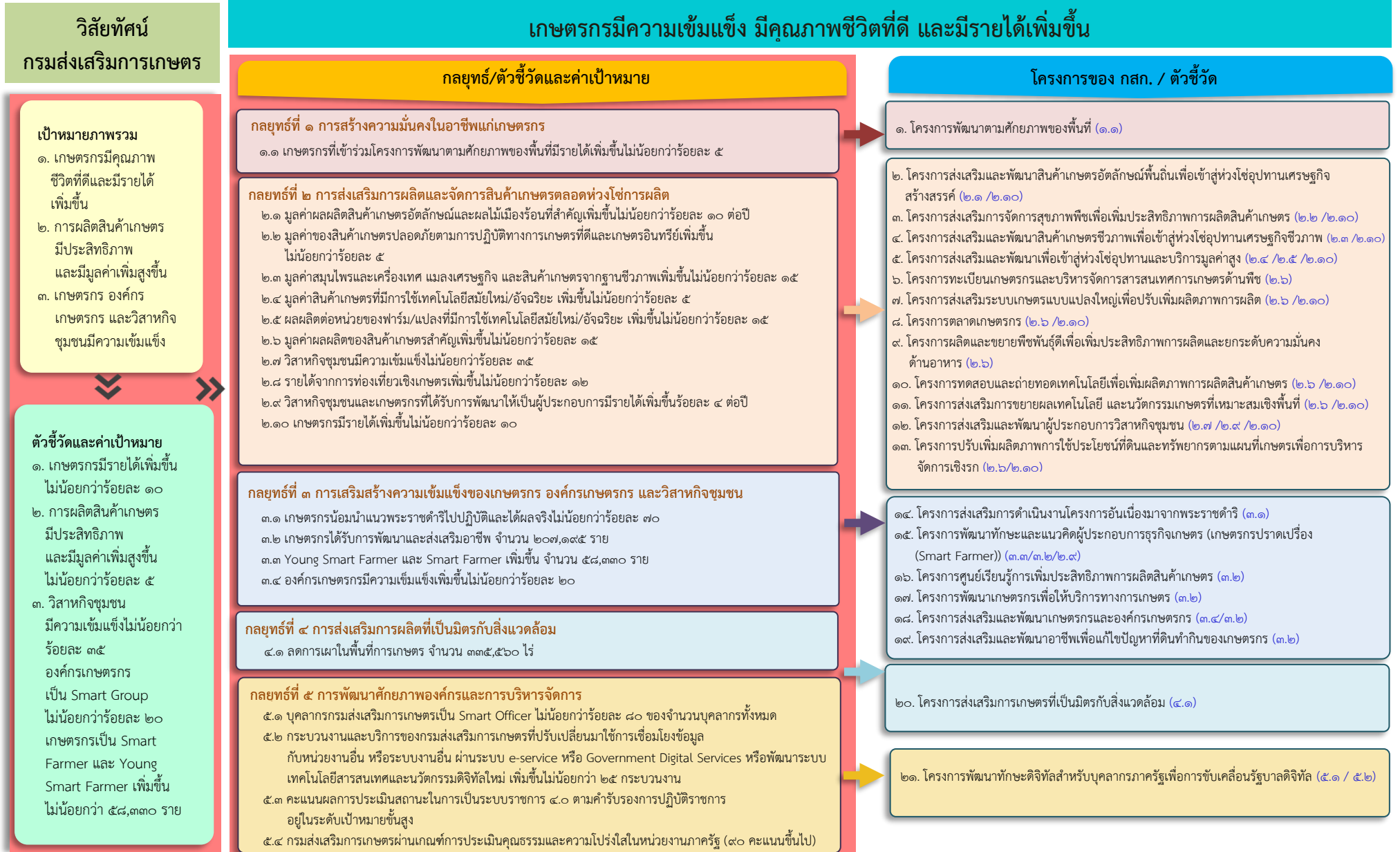
กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

เป้าหมาย							ตัวชี้วัด				
๕.๑ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรเป็น Smart Officer เพิ่มขึ้น ๕.๒ มีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์กรเพิ่มขึ้น ๕.๓ กรมส่งเสริมการเกษตรมีขีดสมรรถนะด้านดิจิทัลสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว ๕.๔ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต							๕.๑ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรเป็น Smart Officer ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด ๕.๒ กระบวนการและบริการของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ปรับเปลี่ยนมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่น หรือระบบงานอื่น ผ่านระบบ e-service หรือ Government Digital Services หรือพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลใหม่ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒๕ กระบวนการ ๕.๓ คะแนนผลการประเมินสถานะในการเป็นระบบราชการ ๔.๐ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับเป้าหมายขั้นสูง ๕.๔ กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (๙๐ คะแนนขึ้นไป)				
โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการบูรณาการข้อมูลเชิงพื้นที่การพัฒนาแพลตฟอร์มความต้องการน้ำฝน	-	๑	-	-	-	ระบบ	-	๑๒.๘๘๙๒	-	-	-

โครงการ	เป้าหมาย						งบประมาณ (ล้านบาท)				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	หน่วยนับ	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับบุคลากรภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล	-	-	๕๖	๕๖	๕๖	ราย	-	-	๐.๙๙๔๕	๐.๙๙๔๕	๐.๙๙๔๕
การพัฒนาศักยภาพองค์กรและบุคลากร											
๑) พัฒนาบุคลากร	๖๐	๖๕	๗๐	๗๕	๘๐	ร้อยละ	-	-	-	-	-
๒) ปรับเปลี่ยนกระบวนการงานเป็นระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕	กระบวนการ	-	-	-	-	-
๔) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ	๘๖	๘๗	๘๘	๘๙	๙๐	คะแนน	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : กิจกรรมการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์ที่ ๕ เป็นดำเนินงานที่ใช้งบประมาณจากผลผลิตเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

สรุปภาพรวมโครงการส่งเสริมการเกษตรที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย และวิสัยทัศน์



หมายเหตุ : ที่มาของตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

- ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๓.๒ เกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๒๐๗,๑๙๕ ราย โดยเป็นเป้าหมายจากโครงการภายใต้แผนแม่บท โครงสร้างพื้นฐานราก ประกอบด้วยโครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)) โครงการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้บริการทางการเกษตร และโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร

- ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๓.๓ Young Smart Farmer และ Smart Farmer เป็นเป้าหมายจากโครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer))

บทที่ ๕

การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตรตามที่กำหนดไว้ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนแผนให้เกิดผลสำเร็จคือ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ รวมทั้งความร่วมมือของหน่วยงานภาคีและเครือข่ายการทำงาน โดยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

๑. ใช้แผนปฏิบัติราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำโครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร และการดำเนินงานที่เป็นภารกิจประจำและงานสนับสนุน เพื่อให้การทำงานทุกส่วนมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

๒. ขับเคลื่อนการดำเนินงานควบคู่กันระหว่างแผนงาน/โครงการที่กำหนดโดยส่วนกลาง (Top Down) และแผนงาน/โครงการตามความต้องการของพื้นที่ (Bottom Up) ให้เกิดการเชื่อมโยงกันอย่างแท้จริง และเกิดผลสำเร็จต่อเกษตรกรและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยบูรณาการการทำงานและงบประมาณจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ สถาบันการเงิน และองค์กรต่าง ๆ

๓. สื่อสารและสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรทุกระดับ จัดทำสื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้สามารถเข้าถึงบุคลากรได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในทิศทางการพัฒนาตามแผนปฏิบัติราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

๔. กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานในแต่ละเป้าหมายและตัวชี้วัด มีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย

๕. กอง/สำนักในส่วนกลางที่รับผิดชอบโครงการส่งเสริมการเกษตร ทบทวน/ปรับโครงการที่ดำเนินการในปัจจุบันให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานภายนอก และริเริ่มโครงการใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนา สนับสนุนวิชาการและองค์ความรู้แก่หน่วยงานในพื้นที่ และควรวิเคราะห์ จัดกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อจัดทำโครงการและกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถขับเคลื่อนและปฏิบัติได้จริงนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผน

๖ กอง/สำนักที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน ทบทวน/ปรับบทบาทภารกิจในความรับผิดชอบ และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร

๗. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๑ - ๖ เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานของจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ กำกับ ติดตาม สนับสนุน รายงาน และประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้เข้ามาร่วมดำเนินการในการขับเคลื่อนงานของจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๘. ศูนย์ปฏิบัติการสนับสนุนองค์ความรู้และวิชาการเฉพาะด้านของศูนย์ สนับสนุนการปฏิบัติงาน และปัจจัยการผลิต ให้แก่หน่วยปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบ

๙. สำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นหน่วยปฏิบัติหลักในการบูรณาการและบริหารจัดการโครงการและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดยดำเนินการให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างแผนงาน/โครงการที่กำหนดโดยส่วนกลาง (Top Down) และแผนงาน/โครงการตามความต้องการของพื้นที่ (Bottom Up)

๑๐. สำนักงานเกษตรอำเภอเป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตามความต้องการของเกษตรกรและชุมชน และขับเคลื่อนแผนฯ สู่การปฏิบัติผ่านการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการพื้นที่ (Area Manager) โดยประสานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาร่วมดำเนินการ และสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จอย่างชัดเจนแก่เกษตรกรและชุมชน และรายงานผลการดำเนินงาน

๑๑. เผยแพร่แผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) แก่หน่วยงานภาคีและเครือข่ายการพัฒนาทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และเชื่อมโยงการทำงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน นำไปสู่การระดมทรัพยากรและสนับสนุนทำงานโดยทุกฝ่าย ได้ประโยชน์ร่วมกัน

๑๒. ติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) เพื่อให้ทราบผลสำเร็จ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนแผนฯ และนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประกอบการจัดทำแผนฯ ในระยะต่อไป

บทที่ ๖

คำอธิบายวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตรที่กำหนดขึ้น สามารถวัดผลสำเร็จได้จากการดำเนินโครงการ และกิจกรรมภายใต้กลยุทธ์ทั้ง ๕ กลยุทธ์ โดยแต่ละโครงการ/กิจกรรม จะส่งผลทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อม ต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่เป้าหมายระดับโครงการ/กิจกรรม ระดับกลยุทธ์ และเป้าหมาย ในภาพรวม จนถึงวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลสำเร็จ ดังนี้

● เกษตรกรมีความเข้มแข็ง

ความเข้มแข็งของเกษตรกรพิจารณาทั้งเกษตรกรที่เป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร

- รายบุคคล : เกษตรกรที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์คุณสมบัติของ Smart Farmer และ Young Smart Farmer

- รายกลุ่ม : องค์กรเกษตรกร (กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร) และวิสาหกิจชุมชน ที่ผ่านการประเมินศักยภาพเป็น Smart Group ซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

- มีความพร้อมในการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรที่มีการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรและบริการ การขยายช่องทางการตลาด การสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และผู้นำด้านการเกษตร สร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงในอาชีพ และกิจการด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

● คุณภาพชีวิตที่ดี

คุณภาพชีวิตที่ดีเป็นผลจากการพัฒนาในหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษา และสาธารณสุข โดยเป็นผลสำเร็จของการพัฒนาในระดับผลกระทบ หรือ Impact ซึ่งในที่นี้การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ของเกษตรกรที่เกิดจากการทำงานส่งเสริมการเกษตร ถือเป็นผลสำเร็จในภาพรวมที่เกิดจากการดำเนินงาน ในหลายโครงการ โดยพิจารณาจากการมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ครอบคลุมทั้งรายได้ที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ว่าตัวเงิน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและถูกสุขลักษณะ สมาชิกในครัวเรือนมีอาหารบริโภคที่เพียงพอ และถูกหลักโภชนาการ

● รายได้เพิ่มขึ้น

เป็นรายได้ของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นจากการประกอบกิจกรรมการเกษตรตลอดโซ่อุปทาน ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ทั้งรายได้จากสินค้าหลักและการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเกษตร และด้านที่เกี่ยวข้องให้แก่เกษตรกร

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร.(๒๕๖๕). แนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย BCG Model แบบบูรณาการเชิงพื้นที่. จาก <https://www.doe.go.th/ssnet/wp-content/uploads/sites/2/2023/04//แนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย-B-1.pdf>.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.(๒๕๖๖).แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐). พิมพ์ครั้งที่ ๑. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม./(๒๕๖๔). (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐. สืบค้น ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ จาก <https://www.bcg.in.th/bcg-action-plan/>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(๒๕๖๒).ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๕). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐). ราชกิจจานุเบกษา. จาก www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.(๒๕๖๖). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). จาก http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/03/masterplan_updated2023_080363.pdf.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(ม.ป.ป.). เกี่ยวกับ SDGs. จาก <https://sdgs.nesdc.go.th>.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.(๒๕๖๖). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา (๑). สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.